

Byť utečencom

Správa z roku 2007 o vyhodnotení potrieb utečencov a žiadateľov o azyl bez ohľadu na ich vek, pohlavie či iné odlišnosti

FOTO: BÉLA SZANDELSZKY

Skúsenosti utečencov a žiadateľov o azyl v strednej Európe

Obsah

3	Predhovor
5	Bulharsko
10	Maďarsko
16	Pol'sko
21	Rumunsko
25	Slovensko
31	Slovinsko
37	Štatistika
42	Mapa

Vydané Regionálnym zastupiteľským úradom UNHCR pre strednú Európu,
Budapešť, august 2008

Predhovor

Pri rozhodovaní o ochrane a starostlivosti musia byť v centre pozornosti utečenci, vnútorne presídlené osoby a navrátilci. Pre efektívnu starostlivosť, pomoc, ochranu a posilnenie postavenia utečencov v spoločnosti je rozhodujúca spoluúčasť utečeneckých žien, dievčat, chlapcov a mužov každého veku pri definovaní problémov a navrhovaní potrebných riešení.

Ako prostriedok na zabezpečenie lepšej spoluúčasti všetkých zainteresovaných osôb pri navrhovaní potrebných riešení, ktoré ovplyvňujú utečencov, vytvoril Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR) osobitný postup hodnotenia ich postavenia za ich aktívnej spoluúčasti. (ďalej len „hodnotenie“) s cieľom získať informácie aj analyzovať a kategorizovať. Spoluúčasť je obzvlášť dôležitá pre osoby, ktoré sú z takéhoto procesu veľakrát vylúčené a medzi ktoré patria napríklad ženy, deti, dospelujúci, starší ľudia a iné diskriminované skupiny. Počas hodnotení navštívili multifunkčné tímy (MFT) utečenecké zariadenia a rozprávali sa s cieľovými skupinami, ktoré sa skladali z osôb rovnakého pôvodu, rodu a veku a zapisovali si všetky poznatky na neskoršiu analýzu.

FOTO: UNHCR

Multifunkčné tímy vykonávali pohovory so žiadateľmi o azyl - s mužmi a so ženami v oddelených skupinách

V strednej Európe bola metodológia prispôbena potrebám tohto regiónu. V každej krajine stála UNHCR na čele MFT, ktorý sa skladal z pracovníkov UNHCR, štátnych úradníkov a mimovládnych organizácií. V prípravnej fáze sa členovia tímu oboznamovali s metodológiou a identifikovali sa miesta a skupiny pre hodnotenie. Následne sa MFT podľa potreby rozdelil a pracovníci navštívili žiadateľov o azyl a utečencov, vypočuli si ich problémy a oboznamovali sa s existujúcou situáciou.

Osoby a skupiny sa nerozdelili iba podľa pohlavia, veku a kultúrneho zázemia a tiež aj podľa ich právneho postavenia. V stredoeurópskom kontexte práve právne postavenie často predurčuje problémy a výzvy, s ktorými sa jednotlivci stretávajú. Rozhovory sa zaznamenávali a členovia tímu ich spoločne vyhodnocovali. Táto súhrnná regionálna správa obsahuje názory žiadateľov o azyl a utečencov, ako ich zaznamenali jednotlivé multifunkčné tímy.

Na jeseň 2007 UNHCR uplatnil takýto postup v strednej Európe po tretíkrát. Hodnotenia sa uskutočnili v Bulharsku, Maďarsku, Poľsku, Rumunsku, na Slovensku a v Slovinsku. Hodnotiacia metodológia nielenže poskytuje informácie o situácii a názoroch žiadateľov o azyl a utečencov, ale vďaka zameraniu na osoby rôzneho pohlavia, veku, právneho postavenia a kultúrneho zázemia, umožnila aj vypracovať všeobecnejšie závery a analyzovať dlhodobý vývoj v ostatných troch rokoch.

Na základe uvedeného sa tento osobitný postup hodnotenia postavenia žiadateľov o azyl a utečencov stal aj významným nástrojom pre plánovanie a prispôsobovanie programov a aktivít súvisiacich s azylovým procesom a zameraných na potreby ich konečných príjemcov. Aj keď sa hodnotenie zameriava na existujúce problémy a nedostatky, ktoré potrebujú nápravu, konštatuje aj to, že predchádzajúce problémy boli vyriešené.

V roku 2007 odhalili hodnotenia MFT vo väčšine krajín problémy obzvlášť zraniteľnej skupiny: detí. Deti, ako žiadatelia o azyl a utečenci, majú často traumatizujúcu minulosť, čelia náročnej prítomnosti a majú nejasné vyhliadky do budúcnosti. Trápi ich chudoba, xenofóbia, sú v ťažkej rodinnej situácii a majú nedostatočné vzdelanie. Utečenecké zariadenia sú navyše budované tak, aby spĺňali základné potreby priemerného dospelého človeka. Ak sa v nich nachádzajú deti, sú v prostredí, ktoré v mnohých aspektoch nespĺňa ich osobitné potreby.

Dúfame, že zdôraznenie zistení obsiahnutých v tejto súhrnnej správe bude mať za následok väčšiu pozornosť pre ich osobitné potreby a život týchto chlapcov a dievčat bude v budúcnosti šťastnejší, bezpečnejší a produktívnejší.

Lloyd Dakin

**Regionálny zástupca
Regionálne zastupiteľstvo UNHCR pre strednú Európu
Budapešť**

Bulharsko prijalo o 53% viac žiadostí o azyl (975) ako v r. 2006. Z hľadiska počtu žiadostí je však Bulharsko predposlednou zo šiestich krajín regiónu, keďže prijalo iba 4,6% všetkých žiadateľov o azyl, ktorí prišli do strednej Európy v r. 2007. Pokiaľ ide o zloženie žiadateľov o azyl, najväčšiu skupinu tvoria Iračania (54,7 %) a ďalej Afganci (7,9 %), Arméni (6,6 %) a Iránci (3,4 %). Bulharsko registruje najvyšší počet osôb bez štátnej príslušnosti, ktoré žiadajú o azyl: 80 žiadostí alebo 8,2 % všetkých žiadateľov o azyl. Index uznania utečencov na základe Ženevského dohovoru je v Bulharsku veľmi nízky: 2,2% (13 utečencov na základe Ženevského dohovoru), ale celkový index poskytnutej ochrany vrátane postavenia doplnkovej ochrany bol 57,6% (322 osôb).

Metodológia hodnotenia v r. 2007

V Bulharsku sa hodnotenia uskutočnili v období od júla do septembra 2007. Multifunkčný tím (MFT) sa skladal z 15 osôb zastupujúcich UNHCR, Štátnu agentúru pre utečencov, Bulharský červený kríž, Bulharský helsinský výbor, charitu, Výbor pre utečenkyne a Asociáciu pre integráciu utečencov a migrantov.

MFT sa stretol so 184 osobami v domácich a skupinových diskusiách. 120 z nich boli žiadatelia o azyl a 64 utečenci s humanitárnym postavením alebo postavením na základe Ženevského dohovoru. Mužov bolo 148 a žien 36. Medzi vypočítanými osobami bolo 29 detí (21 dievčat a 8 chlapcov) mladších ako 18 rokov. V čase konania stretnutí v mestách Sofia a Banya neboli prítomné žiadne odlúčené deti.

MFT sa stretol s rodinami a cieľovými skupinami na týchto miestach:

- Prijímacie a integračné centrá v Sofii
- Prijímacie centrum v meste Banya
- Letný tábor pre utečenecké deti v dedine Voneshta Voda,
- Úrady červeného kríža v Bulharskom helsinskom výbore v Sofii
- Súkromné ubytovania v Sofii

Pre uľahčenie dialógu a zabezpečenie dôslednosti a kvality výsledkov sa použili dva dotazníky – jeden pre dospelých a druhý pre deti. Dotazníky obsahovali hlavné aspekty života žiadateľov o azyl a utečencov ako sú prístup na územie, podmienky prijatia, kvalita azylového konania, právna pomoc, integračné služby, kvalita jazykovej výučby, prístup k informáciám, ubytovanie, zamestnanie, vzdelanie, zdravotná starostlivosť, prejavy xenofóbie a neznášanlivosti, prípady korupcie atď.

Správa MFT bola založená na výsledkoch rozhovorov a pozorovaniach členov tímu. Multifunkčný tím zistil, že na rozdiel od r. 2006 je väčšina nových prichádzajúcich žiadateľov o azyl gramotná a má ukončené minimálne základné vzdelanie.

Vypočítané osoby pochádzajú z množstva krajín pôvodu vrátane Afganistanu, Albánska, Arménska, Azerbajdžanu, Bieloruska, Burkina Faso, Pobrežia slonoviny, Eritrei, Etiópie, Guiney Konakry, Guinei, Iránu, Iraku, Libanonu, Maroka, Palestíny, Sudánu, Sýrie, Tanzánie a Turecka; bolo však vypočítaných aj množstvo osôb bez štátnej príslušnosti.

Xenofóbia znepríjemňuje utečencom život

Bulharsko je krajina s vysokou úrovňou xenofóbie, ktorú miestni obyvatelia často otvorene vyjadrujú. Šokujúci príklad sa stal v meste Nova Zagora na východe Bulharska, kde traja všeobecní lekári kategoricky odmietli ošetriť žiadateľov o azyl.

Ale nepriateľstvo miestneho obyvateľstva nespôsobuje len zlý prístup k zdravotnej starostlivosti; utečenci tiež uviedli, že musia čeliť kultúrne motivovaným útokom:

- Niekedy utečencov urážajú, keď nehovoria správne po bulharsky alebo keď moslimské ženy kráčajú po ulici v tradičných šatkách.
- Utečenci s priznaným postavením si ťažko hľadajú ubytovanie. Napriek neistej ekonomickej situácii od nich majitelia prenajatej nehnuteľnosti žiadajú vyššie nájomné ako od miestnych nájomníkov. Požadujú od nich vysoké zálohové platby a MFT zistil viacero prípadov, kedy boli utečenci po niekoľkých mesiacoch nútení opustiť nájom bez toho aby im vrátili zaplatenú zálohu.
- Pri komunikácii s úradmi sa utečenci často stretávajú so štátnymi úradníkmi, ktorí ignorujú práva utečencov a ich postavenie.

Niektorí utečenci povedali, že v dôsledku týchto problémov stratili záujem o socializáciu v takejto spoločnosti a chcú opustiť krajinu.

„Keď vojdem do obchodu a počujú ako rozprávam, volajú ma Taliban alebo Usáma bin Ládin. Nepoviem nič, ale rád by som zakričal, že práve to bol dôvod, prečo som utiekol zo svojej krajiny a hľadám ochranu.“

Slobodný muž, žiadateľ o azyl

Prístup k zdravotníckym službám je zložitý

MFT si vypočul veľa sťažností na zdravotnícke služby. Lekári a administratívni pracovníci v inštitúciách poskytujúcich zdravotnú starostlivosť niekedy odmietajú ošetriť utečencov, či už preto, že nepoznajú ich postavenie alebo pre existujúcu jazykovú bariéru. Vyskytli sa aj systémové problémy, medzi ktoré patrí napr. povinnosť zaplatiť minimálny lekársky poplatok pri návšteve lekára, nakoľko pre niektorých žiadateľov o azyl bola požadovaná čiastka príliš vysoká.

V rámci azylového konania platí zdravotné poistenie žiadateľov o azyl Štátna agentúra pre utečencov (SAR), no zaplataenie poistenia sa neobjaví ihneď v počítačovom systéme Národného fondu zdravotného poistenia. Na základe uvedeného, keď žiadateľ o azyl

potrebuje lekársku starostlivosť, SAR mu musí vystaviť referenčný list. Získanie tohto dokumentu trvá jeden mesiac a niekedy ho poskytovatelia zdravotnej starostlivosti neuznávajú. Vyskytli sa aj prípady, kedy bola potrebná hospitalizácia žiadateľa o azyl a systém nefungoval.

Zraniteľné osoby čelia aj ďalším prekážkam. Starší utečenci, ktorí

FOTO: IVAN GRIGOROV

Počas azylového konania hradí zdravotné poistenie utečencom vláda príslušného štátu

nie sú schopní navštevovať povinné jazykové kurzy bulharského jazyka, nie sú zahrnutí do Národného integračného programu a musia hľadať alternatívne spôsoby platenia zdravotného poistenia, aj napriek tomu, že práve oni potrebujú zdravotnú starostlivosť najviac a zarábajú najmenej.

Postup pre získanie potvrdenia o zdravotnom postihnutí je veľmi komplikovaný a utečenci dokážu systém absolvovať iba s podporou mimovládnych organizácií.

Viacero dôvodov utrpenia žien

Život v azylových zariadeniach je náročný a ovplyvňuje celú rodinu. Hodnotenie odhalilo, že v porovnaní s ich domovskými krajinami existuje medzi utečeneckou populáciou zvýšená úroveň domáceho násillia. Frustrácia, nečinnosť, zmena sociálnych rolí v rodine a spoločenská izolácia spôsobujú u niektorých mužov agresivitu, ktorú obracajú voči svojim ženám. MFT žiaľ zistil, že neexistuje mechanizmus nahlasovania prípadov domáceho násillia a obe nevedia na koho sa majú obrátiť o pomoc. Vedenie prijímacieho centra údajne nie je ochotné zasahovať do takýchto incidentov.

FOTO: IVAN GRIGOROV

Život v azylovom zariadení je zložitý a ovplyvňuje celú rodinu

Moslimské dievčatá a ženy uviedli, že cítia rozpoltenosť medzi vlastnou kultúrnou identitou a normami spoločnosti, v ktorej sa nachádzajú. Dievčatá uviedli, že zariadenie nemôžu opustiť rovnako slobodne ako ich súrodenci mužského pohlavia. Ženy niekedy nemajú dobré pocity aj z bežne používaných spoločenských noriem obliekania.

„Môj manžel a syn ma presvedčili, aby som si zložila šatku, pretože ľudia na nás zazerali a vykrikovali, keď sme šli von. Môj syn povedal, že so mnou nechce nikam ísť, pretože sa hanbí. Môj manžel povedal, že ak šatku nezložím, nájde si inú ženu. Prestala som nosiť šatku, ale cítim sa ako nahá.“

Žiadateľka o azyl

Rovnako ako v prípade iných krajín, musia žiadateľky o azyl v Bulharsku čeliť pri zaistení ťažším podmienkam ako muži. Zaistené žiadateľky o azyl v Bussmantzi uviedli, že necitliví k potrebám žien sú predovšetkým mužskí zamestnanci. Ženy musia znášať tvrdé podmienky zaistenia a nemajú ani dostatok hygienických potrieb.

Ženy sa častejšie ako muži sťažovali na kvalitu stravy v prijímacích centrách. Uvádzali, že nemajú k dispozícii žiadnu osobitnú stravu pre svoje bábätká a taktiež, ani doplnkovú výživu pre tehotné ženy. Poukázali tiež na nedostatok teplej vody a slabé kúrenie v prijímacích centrách po 17:00 a počas víkendov. V prijímacom centre v meste Banya neboli vhodné kuchynské priestory.

„Môj život v Bulharsku je rovnaký ako v Afganistane. Jediným rozdielom je, že nenesím šatku. Nič sa nezmenilo. Môj život stále riadi môj manžel.“

Afganská utečenka

Žiadateľky o azyl sa sťažovali na nedostatok finančných prostriedkov. Napriek tomu, že ich mesačné príspevky na živobytie sú rovnaké ako pre bulharských občanov, nestačia na zabezpečenie potravín a liekov.

Osud detí poznačený chudobou

Stretnutia s rodičmi a rozhovory s deťmi odhalili problémy so vzdelávaním. Pre deti žiadateľov o azyl neexistujú v bulharských centrách žiadne jazykové kurzy, následkom čoho deti v škole nezvládajú učivo.

Bez požadovanej znalosti bulharského jazyka nastupujú staršie deti do nižších školských ročníkov, než do ktorých by mali na základe svojho fyzického veku.

Deti žiadateľov o azyl nielenže musia sedieť v triede s oveľa mladšími deťmi, ale často sa stávajú aj objektom šikanovania, čo spôsobuje, že následne majú veľa vymeškaných hodín.

FOTO: IVAN GRIGOROV

MFT zistil prípady detskej práce. Rodičia posielajú do práce predovšetkým chlapcov s nedostatočným vzdelaním. Diskriminácia a chudoba tiež vedú k ich zvýšenému agresívnemu správaniu. MFT zistil prípady krádeží peňazí alebo jedla medzi deťmi, alebo detských krádeží v obchodoch.

Deti žiadatelia o azyl majú problém vyrovnáť sa ostatným deťom v škole

Odporúčania MFT

Okrem podrobného preskúmania otázok, ktoré vyplynuli z rozhovorov s vypočutými osobami MFT vypracoval tieto odporúčania:

- V spolupráci so Štátnou agentúrou pre utečencov je potrebné podrobne preskúmať všetky veci, ktoré patria do jej kompetencie;
- Zorganizovať stretnutie SAR, Národného fondu zdravotného poistenia a Národného inštitútu pre poistenie s cieľom riešiť problematiku poskytovania zdravotnej starostlivosti žiadateľov o azyl;
- Prijíť komplexný Národný program integrácie utečencov a pri jeho implementácii využívať širšiu spoluprácu s mimovládnyimi organizáciami a s utečeneckými organizáciami. Medzičasom prijme UNHCR program na rok 2008, ktorého cieľom je odstrániť nedostatky, ktoré najviac ohrozujú fyzické a sociálne prispôsobenie sa nových utečencov.
- UNHCR vydá pre žiadateľov o azyl informačný leták v bulharskom, anglickom, arabskom a perzskom jazyku, v ktorom im vysvetlí podstatu azylového konania. Okrem toho v polovici r. 2008 vyjde Príručka o sociálnych právach utečencov v bulharskom jazyku so stručnou verziou v arabskom a perzskom jazyku.
- Mimovládne organizácie a UNHCR sa budú podieľať na navrhovaní viacročného programu pre Európsky utečenecký fond III (ERF) (2008-2013) a uplatnení ERF II v r. 2008 tak, aby zohľadnili problémy identifikované MFT.

Zmeny, ktoré nastali od hodnotenia v r. 2006

MFT zistil, že v porovnaní s rokom 2006 sa v prijímacích centrách SAR zlepšila bezpečnostná situácia. Po zmene spoločnosti poskytujúcej bezpečnostné služby vyjadrili žiadatelia o azyl spokojnosť s prácou jej členov v centre v Sofii. Okrem toho:

- Znížilo sa časové obdobie zaistenia cudzincov na hraniciach po ilegálnom prekročení hraníc.
- Zrýchľil sa proces registrácie v SAR. Identifikačné karty sa vydávajú okamžite po registrácii.
- Vládny Program integrácie utečencov 2008-2010, ktorý prijala Rada ministrov 17. apríla 2008 poskytne školskú podporu 30 deťom a škôlku pre 20 utečeneckých detí, dopravu na jazykové a sociálne orientované kurzy pre 100 dospelých, školné na výučbu bulharského jazyka v meste Nova Zagora, dva semináre pre 40 sociálnych pracovníkov, učiteľov a lekárov, ktorí pracujú s utečencami a jeden vzdelávací výlet na vidiek, ktorý neobsahoval predchádzajúci program.
- S cieľom získať potrebný prehľad o utečeneckej populácii začala SAR viesť štatistiky o odlúčených a sprevádzaných deťoch nielen podľa krajiny pôvodu, ale aj podľa ich veku. Od r. 2007 začala SAR zbierať a zasielať štatistiky o prípadoch Dublin II do UNHCR a do mimovládnych organizácií.
- Zastupiteľstvo UNHCR v Sofii vydalo informačný leták o aktivitách všetkých organizácií, ktoré sa zaoberajú utečencami v Bulharsku. Leták je k dispozícii v bulharskom a anglickom jazyku.

V porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástol v roku 2007 v Maďarsku počet žiadostí o azyl osoby zo Srbska a Čiernej Hory (26,6%), nasledovali Vietnamci (25,2 %), Číňania (12,2 %), Iračania (4 %) a Gruzínci (3,8 %). Medzinárodná ochrana bola zaručená celkovo 238 osobám, vrátane 169 utečencov na základe Ženevského dohovoru a 69 osôb s postavením doplnkovej ochrany. Tieto čísla predstavujú 60 %-ný nárast v udelení postavenia medzinárodnej ochrany v porovnaní s rokom 2006.

Metodológia

Multifunkčný tím (MFT) sa v Maďarsku skladal zo 16 pracovníkov Ministerstva spravodlivosti a uplatňovania práva, Úradu pre migráciu a národnosť, Maďarského helsinského výboru, Maďarskej asociácie pre migrantov (Menedek), Nadácie Cordelia (pre obeť organizovaného zločinu) a UNHCR.

Pracovníci Ministerstva spravodlivosti a uplatňovania práva a nadácie Cordelia sa zúčastnili MFT po prvýkrát a ich účasť sa okamžite prejavila. Odborníci z ministerstva mohli totiž priamo predkladať svoje poznatky vo forme návrhov do prebiehajúceho legislatívneho procesu o novom zákone o azyle, ktorý vstúpil do platnosti 1. januára 2008. Psychológovia z nadácie Cordelia hodnotili duševný stav vypočutých osôb a zasiahli v prípade, že bolo potrebné prijať okamžité kroky.

Najpoužívanejšou metódou hodnotenia v Maďarsku boli štruktúrované rozhovory v domácnostiach, nakoľko vzhľadom na rozmanitosť žiadateľov o azyl a utečencov by ich rozdelenie podľa národnosti, veku, pohlavia alebo etnického zázemia umožnilo vytvoriť iba veľmi malé cieľové skupiny.

MFT sa rozdelil do dvoch podtímov a navštívil tieto miesta:

- Győr (pohraničné centrum zadržania osôb)
- Bicske a Békéscsaba (prijímacie centrá, obecné školy, škôlka)
- Budapešť (jednotliví utečenci s priznaným postavením, škola)
- Nyírbátor (pohraničné centrum zadržania osôb a obecný útulok)
- Debrecín (prijímacie centrum a obecná škola)
- Nagykanizsa (domovy pre odlúčené deti)

MFT sa stretol celkovo so 179 žiadateľmi o azyl a osobami s doplnkovou ochranou, z ktorých bolo 56 žien a 123 mužov. Z 27 zaistených a vypočutých osôb bola iba jedna žena. Rozhovory sa uskutočnili s 34 deťmi (24 chlapcov a 10 dievčat), z ktorých 9 bolo odlúčených detí - všetko chlapci.

System neprispôsobený potrebám detí

Azylové a migračné systémy sa zvyčajne vytvárajú s ohľadom na dospelé osoby. Deti a dospievajúci však tvoria značnú časť utečeneckej populácie, ktorá prichádza do Maďarska buď spolu s rodinami alebo samostatne. MFT našiel množstvo nedostatkov v súvislosti so starostlivosťou o neplnoleté osoby.

V najhoršej situácii sa nachádzajú deti v centrách pre zaistených cudzincov. MFT sa stretol so 17 ročným chlapcom v administratívnom centre pre zaistených v meste Nyírbátor. Bez ohľadu na to, či príde s rodinami alebo samostatne by sa podľa medzinárodných právnych noriem neplnoletí nemali zaisťovať.

Účasť odlúčených detí z detského domova v Nagykanizsa na vzdelaní bola neuspokojivá. Miestne školy nemajú skúsenosti s vyučovaním detí zo zahraničia v multikultúrnych triedach a preto nie sú ochotné prijať do vzdelávacieho procesu maloletých z tohto domova. Okrem toho školy považujú za problém aj skutočnosť, že utečenecké deti nemajú vysvedčenia z predchádzajúcich krajín svojho pobytu a nehovoria po maďarsky. Umiestnenie domova (v susedstve pohraničného zariadenia) bráni efektívnej integrácii a skôr deti izoluje. Moslimské deti nemôžu dodržiavať Ramadan, nakoľko detský domov na to nie je primerane prispôsobený.

FOTO: BÉLA SZANDELSZKY

„Keď deti chodia do školy, nájdu si veľa priateľov a dokážu zabudnúť na svoje problémy”

8 ročný kosovský Róm v Békéscsaba

„Pre moje deti sú školské prestávky a víkendy v tábore príšerné. V škole im je lepšie, pretože sa môžu učiť jazyk a nájsť si priateľov.”

Kosovská Rómka, matka troch detí v Békéscsaba

Novorodenci utečencov majú problémy už od okamihu narodenia. Národnosť detí, ktoré sa narodili žiadateľom o azyl, utečencom a osobám s humanitárnym postavením je v rodnom liste zapísaná ako “neznáma”, čo môže z dlhodobého hľadiska mať za následok ich postavenie ako osôb bez štátnej príslušnosti a negatívne ovplyvniť ich budúcnosť.

V niektorých utečeneckých prijímacích centrách sa pre novorodencov pripravuje špeciálna strava. Deti staršie ako 2 roky však musia jesť to isté čo dospelí, pričom sa neberie do úvahy ich potreba zvýšeného príjmu mliečnych výrobkov a čerstvého ovocia.

Ženy žijú v tvrdých podmienkach

Aj keď si ženy zvyčajne ľahšie nájdu nejakú činnosť a nenudí ich monotónny život v utečeneckom tábore, MFT zistil, že ich situácia je v mnohých smeroch omnoho ťažšia ako situácia mužov. Ako príklad možno uviesť:

- Pre ženy v prijímacích centrách existuje veľmi málo alebo žiadne programy zamerané na trávenie voľného času alebo nejaké vzdelávanie.
- Ženy sa sťažujú, že nedostávajú dostatočné množstvo hygienických potrieb ako napr. vložky alebo čistiace potreby a tak nedokážu zabezpečiť dostatočnú hygienu pre seba a pre svoje rodiny.
- Slobodné matky a matky s malými deťmi majú problémy navštevovať jazykové kurzy alebo si nájsť prácu, pretože nemajú nikoho, kto by sa im postaral o deti.
- Samotní utečenci niekedy spomedzi seba vylúčia ženy, ktoré odmietnu svoje tradičné role. Kamerunská slobodná matka - žiadateľka o azyl sa sťažovala, že samotné spoločenstvo označuje emancipované ženy za "prostitútky".

„Môj manžel mi nedovoľuje navštevovať jazykové kurzy, pretože tam je veľa mužov. Dovolil by mi chodiť na kurzy určené pre ženy, ale tie by museli byť doobeda, keď sú moje deti v škole”

Matka, kosovská Rómka v Békéscsaba

V zaistení sú ženy vystavené často horším podmienkam ako muži. Môžu sa ocitnúť v tmavých miestnostiach bez priameho prístupu do spoločenských priestorov, zatiaľ čo muži majú k dispozícii spoločenskú miestnosť s televíziou.

Kedže v centre pre zaistených cudzincov je oveľa menej žien, nie je výnimočné, že žena strávi izolovaná celé týždne alebo dokonca mesiace bez možnosti komunikovať s niekým v podobnej situácii. Samozrejme, že väčšina pracovníkov hraničnej polície sú tiež muži.

Psychologické problémy sa často nepodarí odhaliť

Traumatické zážitky z minulosti, počas úteku z krajiny pôvodu alebo aj po príchode do krajiny azylu spôsobujú žiadateľom o azyl a utečencom často rozličné psychologické problémy. Na riešenie týchto problémov existujú programy pre traumatizovaných dospelých. MFT však zistil, že neexistujú psychológovia pre dospelých žiadateľov o azyl s psychologickými problémami. V centrách pre zaistené osoby nefunguje mechanizmus na preskúmanie a identifikovanie osôb, ktoré prežili mučenie či iné druhy násillia. Je to alarmujúce, nakoľko takýmto osobám ich zaistenie môže spôsobiť ďalšiu traumu.

FOTO: UNHCR

Dedičstvo vojny na Balkáne: Starší pacienti v nemocnici pre mentálne postihnutých v Bosne

V dôsledku vojny na Balkáne je v prijímacom centre v Debrecíne špecifická skupina utečencov. Ide o starších pacientov z ústavu pre duševne chorých v Bosne, ktorí boli evakuovaní do Maďarska a pre ktorých stále nebolo nájdené vhodné trvalé riešenie. V čase hodnotenia bolo na oddelení vytvorené pre tieto osoby celkom 22 pacientov. MFT sa rozprával s tromi pacientmi, ktorí boli schopní pretlmočiť vlastné potreby a potreby svojich spolupacientov. Okrem zdravotných podmienok označili za dva najvýznamnejšie problémy duševne chorých utečencov depresiu a nedostatok činnosti, ktorá by ich zamestnala. Chýba im domov a dúfajú, že sa niekedy budú môcť vrátiť. Nedokážu pochopiť, že zánik ich rodinných štruktúr a chýbajúce lekárske zariadenia v povojnovej Bosne sú prekážkou ich návratu.

„Rád by som sa vrátil do svojho rodného mesta a dal si v miestnej kaviarni kávu s priateľmi a susedmi. A rád by som šiel do mešity.“

Duševne chorý z Bosny

Samotní pacienti navrhli dve jednoduché riešenia, ktoré by pomohli zmierniť ich utrpenie. Privítali by niekedy bosnianske jedlo a lekára alebo sestričku, hovoriacich ich jazykom. Na aktivovanie pacientov a zlepšenie ich duševného stavu, ktorý sa udržuje iba pomocou liekov, je však najmä potrebná pravidelná aktívna činnosť.

Podmienky v útvaroch zaistenia pre cudzincov sú prísnejšie než pre zločincov

MFT zistil, že zaistení žiadatelia o azyl nedokážu kvalifikovane rozhodovať o svojej právnej situácii nakoľko nemajú prístup k zrozumiteľným informáciám o postupe podľa Dublin II a ani o azylovom konaní vo všeobecnosti. V mnohých prípadoch zaistené osoby dokonca nechápu, prečo boli pozbavené osobnej slobody. Ich situácii neprispieva ani skutočnosť, že pre jazykovú bariéru nedokážu komunikovať ani s príslušníkmi cudzineckej polície, ktorí ich strážia.

MFT zistil, že pravidlá administratívneho zaistenia sú vo všeobecnosti príliš prísne. Cudzinci, ktorí spáchali menej závažné prečiny alebo trestné činy sú vystavení horším podmienkam ako páchatelia trestných činov a v ich prípadoch dochádza k prísnejšiemu obmedzeniu osobnej slobody. V dvoch zariadeniach sa celý cudzinec zamykajú dokonca aj počas dňa a stoly a stoličky, ktoré sa v nich nachádzajú sú pevne pripevnené k podlahe.

Zaistení cudzinci sa môžu rozprávať s návštevami iba cez otvor v deliacej stene a telefonovanie je obmedzené na jeden hovor denne v maximálnej dĺžke 5 minút.

Zariadenia v mestách Nyírbátor a Kiskunhalas dodržia tento extrémne prísny režim, oddelenie pre zaistených cudzincov v meste Győr umožňuje trochu humánnejší prístup a slobodu pohybu cudzincom v rámci zariadenia.

Vo všeobecnosti sú životné podmienky zaistených cudzincov nevyhovujúce. Strava je neuspokojivá, hygienické podmienky zlé, priestory špinavé a posteľná bielizeň len málokedy vypraná. Tiež tu neexistujú sociálne služby, denné aktivity, ani športové zariadenia, materiál na čítanie alebo prístup na internet. Zaistení Moslimovia majú ťažkosti s dodržiavaním Ramadanu.

„Držia nás ako zvieratá v ZOO“

Zaistený starší muž z Kosova v meste Nyírbátor

Život v utečeneckých centrách: medzi nudou a konfliktmi

V rozhovoroch s MFT sa žiadatelia o azyl sťažovali na nedostatok zmysluplnej činnosti alebo odborných školiacich programov, ktoré by im umožnili vyplniť voľný čas. Konštatovali tiež, že potrebujú pomoc tretej strany pri riešení konfliktov, ktoré vznikajú medzi žiadateľmi o azyl. Konflikty niekedy vznikajú medzi osobami z rôznych kultúr, medzi mužmi a ženami alebo medzi obyvateľmi a vedením utečeneckého tábora. Zdrojom konfliktov je aj nedodržovanie pravidiel domového poriadku. Niektorí obyvatelia ho nerešpektujú a rušia ostatných, z čoho vznikajú tiež konflikty.

FOTO: UNHCR

„Iba tu sedíme a čakáme, kým ubehne deň“ - Kosovská Rómka v Békéscsaba

MFT zaregistroval aj sťažnosti na skutočnosť, že žiadatelia dostávajú iba jedno teplé jedlo denne a tiež aj na skutočnosť, že strava neobsahuje dostatok zeleniny, ovocia, mliečnych produktov. Pre niektorých obyvateľov boli aj podávané porcie príliš malé.

Ďalším problémom je šatstvo. Veľa obyvateľov potrebuje dobrú obuv a teplé zimné oblečenie.

„Jedlo je strašné: jeden deň máme červenú omáčku, ďalší žltú omáčku a k tomu ryžu alebo zemiaky.“

Srbská utečenkyňa v Bicske

Odporúčania MFT

Okrem podrobného preskúmania otázok, ktoré vyplynuli z rozhovorov s vypočutými osobami vypracoval MFT nasledovné odporúčania:

- Deti žiadateľov o azyl by ihneď po príchode do zariadenia mali začať navštevovať kurzy maďarčiny s cieľom zabezpečiť účelnosť ich školskej dochádzky. Rodičia by sa tiež mali vzdelávať a mali by mať k dispozícii prekladateľské služby, ktoré by im umožnili komunikovať s učiteľmi a ďalšími vzdelávacími subjektami.
- Učitelia a riaditelia škôl, ktoré navštevujú deti žiadateľov o azyl a utečencov, by mali byť vyškolení na vyučovanie v multi-kultúrnom prostredí.
- Keďže vzdelanie je základnou potrebou, stredoškolské vzdelávanie detí žiadateľov o azyl by mala financovať vláda (v súčasnosti plne závisí na Európskom utečeneckom fonde).
- Utečenecké prijímacie centrá by mali mať špeciálne programy pre deti, obzvlášť v lete, aby mali deti nejakú činnosť a boli aktívne.
- Je potrebné zlepšiť prijímacie podmienky v centre pre zaistených cudzincov, aby splnili základné požadované kritériá.

- Náležite registrovať štátnu príslušnosť novorodencov utečencov narodených v Maďarsku s cieľom zabrániť vzniku stavu bez štátnej príslušnosti
- Dospievajúcim žiadateľom o azyl a utečencom, ktorí trpia post-traumatickým stresom by sa mal venovať psychiater. Mal by byť zavedený mechanizmus na preskúmanie zadržaných osôb s post-traumatickým stresom s cieľom zabrániť ich ďalšiemu traumatizovaniu.

Zmeny, ktoré nastali od hodnotenia v r. 2006

- V prijímacích centrách pre žiadateľov o azyl sa prijímacie podmienky značne zlepšili vďaka mnohým projektom financovaných z externých zdrojov. Veľa ich obyvateľov vyjadrilo spokojnosť so službami a počet sťažností sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom výrazne znížil. Vo všeobecnosti mali vypočítané osoby väčšie obavy z právnych zmien od 1. januára 2008 ako z podmienok v prijímacích zariadeniach.
- Regionálne zastupiteľstvo v Budapešti poskytlo stojany s informačnými letákmi pre nových žiadateľov o azyl, ktoré sú rozmiestnené na ľahko dostupných miestach. MFT zistil, že tieto stojany sú umiestnené aj v zariadeniach pre zaistených cudzincov a obsahujú potrebný informačný materiál.
- Detský domov pre maloletých bez sprievodu v Nagykanizsa by sa mal stať súčasťou maďarského systému na ochranu detí a zabezpečiť rovnaký štandard ako majú k dispozícii maďarskí mladiství. (Poznámka: Od 1. januára 2008 neprevádzkuje svoju činnosť detský domov pre maloletých bez sprievodu v Nagykanizsa ale v Bicske na základe projektu Ekumenických aktivít)
- V r. 2007 sa hlavné problémy súvisiace so vzdelávaním detí žiadateľov o azyl a utečencov riešili na niekoľkých rokovaníach za okrúhlym stolom a na osobitnom stretnutí s ministrom školstva.

Nový azylový zákon v Maďarsku

V r. 2007 prebiehali hodnotenia zároveň so záverečnou fázou prípravy nového zákona o azyle. Zákon je v platnosti od 1. januára 2008 a zahŕňa zmeny vyplývajúce zo zistení z prechádzajúceho hodnotenia vrátane nasledovného:

- Deti žiadateľov o azyl a utečencov majú právo na vzdelanie a nárok na úhradu cestovných nákladov do školy a späť.
- V prijímacích centrách majú deti do 14 rokov právo na mesačný príspevok, aby im rodiny mohli zabezpečiť ich špeciálne potreby.
- Nový zákon o cudzincoch navyše znížil dĺžku administratívneho zaistenia z dvanásť na šesť mesiacov, pričom žiadatelia o azyl nesmú byť zaistení na viac ako 15 dní.

Poľsko zaznamenalo najvyšší nárast (o 63%) žiadostí o azyl v regióne; v roku 2007 bolo zaznamenaných 10047 nových žiadostí v porovnaní so 7093 žiadosťami v predchádzajúcom roku. V regionálnom kontexte Poľsko prijalo najviac žiadateľov o azyl, čo predstavuje 47% všetkých žiadostí v strednej Európe. Rovnako ako v minulosti tvorili drvivú väčšinu (90%) všetkých žiadateľov o azyl príslušníci Čečenskej národnosti z Ruskej Federácie. Napriek nárastu žiadostí o azyl, počet udelených azylov klesol z 12,2% na 3,9 %: 212 osobám bolo udelené postavenie utečenca na základe Ženevského dohovoru, v predchádzajúcom roku to bolo 485 osôb. Toto zníženie bolo kompenzované udelením doplnkovej ochrany až o viac ako 33,8% žiadateľom (2919 osôb) v 2007, v porovnaní s predchádzajúcim rokom, kedy ich bolo 2110.

Metodológia

V čase vykonávania hodnotenia v septembri 2007, bolo v 17 utečeneckých centrách v Poľsku v troch vojvodstvách ubytovaných 4037 žiadateľov o azyl. 693 žiadateľov o azyl prijalo štátnu podporu mimo centier.

Vypočítané osoby boli rozdelené do ôsmich kategórií podľa pohlavia a veku. Počas troch hodnotiacich kôl sa MFT stretol s približne 200 žiadateľmi o azyl a osobami, ktorým bol udelený status utečenca alebo doplnková ochrana.

Rozhovory sa konali v:

- mestách Lublin, Łuków a Niemce (Lubelskie vojvodstvo)
- Łomża, Czerwony Bor a Iga (Podlaskie vojvodstvo)
- centrách Siekierki a Bielany vo Varšave (Mazowieckie vojvodstvo)

V predchádzajúcich rokoch sa hodnotenia konali počas jedného týždňa v jednom vojvodstve, v r. 2007 prebiehali od mája do októbra na väčšej geografickej ploche. V r. 2007 boli hodnotenia ukončené konferenciou, na ktorej sa prerokovali zistenia a prijali odporúčania.

Monotónny život v preplnených zariadeniach

Vo väčšine prijímacích centier si MFT vypočul sťažnosti na životné podmienky. Centrá sú preplnené tak, že sa niekedy o jednu miestnosť musí deliť niekoľko rodín. Vo viacerých centrách je vybavenie zanedbané a izby sú vlhké. Toto obzvlášť platí o prijímacích centrách v mestách Niemce a Lublin, ktoré potrebujú okamžitú renováciu.

Spoločné priestory s kuchynskými sporákmi a práčkami sú v katastrofálnom stave. Kuchyne sú často špinavé a niekedy dokonca zamorené hmyzom. Utečenci požadovali viac domácich spotrebičov, ale tiež priznali, že obyvatelia by mali byť informovaní o tom, ako ich náležite používať a ako udržiavať kuchyne čisté a v dobrom stave.

Iba v záchytnom centre v Bielanoch boli obyvatelia spokojní so stravou. Zistili sme, že sa pravidelne stretávajú so spoločnosťou poskytujúcou stravovacie služby, diskutujú o nápadoch a riešia sťažnosti. MFT to považuje za veľmi pozitívny príklad, ktorý by mali nasledovať aj ostatné centrá.

FOTO: UNHCR

Deťom chýbajú
ihriská a športové
vybavenie

Ďalšou častou sťažnosťou, ktorú MFT zaregistroval je monotónny život v tábore a nedostatok aktivít na trávenie voľného času. V prijímacích centrách prakticky všetkým deťom a dospelým chýbajú ihriská a športové zariadenia a tiež športové náčinie. Spomedzi dospelých tento problém spomenulo viac mužov ako žien. Dospelí a tiež niektoré deti by radi mali prístup k materiálom na čítanie, predovšetkým ku knihám v ich materinskom jazyku.

Väčšina centier je vybavená počítačmi a internetom, ale neexistujú tu transparentné pravidlá pre ich používanie. Centrum v meste Lublin dostalo televízor, ale obyvatelia tvrdia, že ho používajú strážnici. Vo Varšave televízor zničili obyvatelia zariadenia.

Bezpečnosť bola otázkou, o ktorej obyvatelia prijímacích centier nechceli hovoriť. MFT zistil, že medzi žiadateľmi o azyl dochádza ku konfliktom, ale obyvatelia zariadenia nechcú, aby do konfliktov zasahovalo vedenie alebo polícia. Spomenuli tiež problémy súvisiace s alkoholom a užívaním narkotík a domácim násilím. Tieto sú však zriedkavo nahlasované vedeniu alebo zamestnancom strážnej služby.

Nevyjasnená situácia osôb s udelenou doplnkovou ochranou

V Poľsku počet osôb s udelenou doplnkovou ochranou prevyšuje počet osôb s priznaným postavením utečenca takmer dvadsaťkrát. MFT zistil, že osoby s doplnkovou ochranou nie sú dostatočne informované o svojich právach a možnostiach poskytnutia pomoci. Nedostávajú žiadne informačné materiály a právnici mimovládnych organizácií sa väčšinou zameriavajú na žiadateľov o azyl a nemajú kapacity na to, aby sa zaoberali všetkými prípadmi.

Osoby s udelenou doplnkovou ochranou sa sami považujú za obzvlášť zraniteľné a nechránené. Veľa Čechov povedalo, že nedokážu pochopiť, prečo im nebolo udelené postavenie utečenca. Nemajú prístup k integračným programom vrátane kurzov poľského jazyka a pomoci pri hľadaní zamestnania a ubytovania. Z tohto dôvodu mnohí z nich nevnímajú Poľsko ako krajinu, ktorá im umožní integráciu.

Rozhodujúcim momentom pre ľudí, ktorým bola udelená doplnková ochrana (a tiež pre utečencov) je čas, keď opúšťajú záchytné centrum. MFT zistil, že počas prechodného obdobia sa im nedostáva dostatočnej podpory (hoci integračný program spojený s poradenstvom, poskytovanie ubytovania a ďalšia podpora fungovali aspoň v niektorých centrách.)

Negatívne skúsenosti s učiteľmi a spolužiakmi

Je dôležité spomenúť, školská dochádzka detí žiadateľov o azyl sa za posledné dva roky podstatne zlepšila z 52 % v roku 2005 na 71 % v roku 2006 a na 100% v roku 2007! Na rozdiel od ostatných rokov, tentokrát MFT nezaregistroval žiadne sťažnosti v súvislosti s neprijatím detí do školy. Zistili sme, že poľskí učitelia a aj žiaci si stále potrebujú zvyknúť na multikulturálne triedy. Deti aj rodičia uviedli členom MFT prípady negatívneho postoja učiteľov aj spolužiakov.

FOTO: BÉLA SZANDELSZKY

Okrem jazykovej bariéry sa na deťoch žiadateľov o azyl odráža aj ekonomická situácia ich rodín. Majú ťažkosti pri kupovaní učebníc alebo platení za mimoškolské aktivity. V dvoch konkrétnych prípadoch sa dievčatá sťažovali, že ich rodičia míňajú príspevky na stravu na iné účely. Výsledkom je, že dievčatá boli v škole hladné.

Mnohí rodičia hovorili aj o predškolských zariadeniach a navrhli, aby v materských školách vyučovali poľskí učitelia. Týmto spôsobom by sa deti naučili po poľsky ešte predtým, než začnú navštevovať školu.

Ekonomická situácia žiadateľov o azyl sa odráža aj na ich deťoch

Veľa sťažností na zdravotnú starostlivosť a jeden svetlý príklad

Problém, ktorý sa často opakoval vo väčšine diskusií so žiadateľmi o azyl a utečencami bol prístup k zdravotnej starostlivosti v Poľsku. Väčšina vypočutých skupín sa sťažovala na prístup k zdravotnej starostlivosti a na ich kvalitu. Okrem jazykových problémov musia žiadatelia o azyl a utečenci čeliť množstvu problémov s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti. Sťažovali sa na xenofobické postoje zdravotníckeho personálu a na všeobecne nízku kvalitu zdravotníckych služieb. Veľa žiadateľov o azyl sa sťažovalo, že všeobecní lekári nie sú ochotní poslať ich k špecialistom.

Keď sa MFT dozvedel, že pohotovostné služby nie sú obyvateľom zariadenia k dispozícii v prípade potreby, okamžite sa snažil overiť si túto informáciu. MFT zistil, že telefónne hovory sa opakovane uskutočňovali aj v prípadoch, keď nešlo o naliehavú situáciu, a že takéto zásahy bolo potrebné zaplatiť.

Ale nie všetko je negatívne. V centre Bielany vo Varšave opísali kontakt s lekárkou ako „ideálny“. Obyvatelia zariadenia veľmi ocenili ochotu lekárky a jej pripravenosť obetovať svoj voľný čas na poskytnutie zdravotnej pomoci.

Aktívne trávenie voľného času namiesto pasívneho života v tábore

Vo svojej záverečnej analýze MFT usúdil, že najväčším problémom charakteristickým pre utečeneckú populáciu v Poľsku je jej pasívny prístup k životu. Napriek tomu, že existuje veľké množstvo objektívnych faktorov, ktoré majú negatívny dopad na životné podmienky a šance na integráciu, MFT tiež zistil, že väčšina žiadateľov o azyl si myslí, že ich problémy vyriešia iní a očakávajú príliš veľa od externých činiteľov ako je vláda, vedenie záchytného centra a iní.

Počas diskusií sa členovia MFT pýtali skupín utečencov a žiadateľov o azyl na vhodné riešenia ich problémov v rámci ich vlastných komúnít. Väčšina z nich však nedokáže uvažovať takýmto spôsobom.

MFT zistil, že perspektívy utečencov, ktorí sa aktívne snažia integrovať v Poľsku boli v porovnaní s ľuďmi v záchytných centrách výrazne lepšie. Povaha problémov týchto dvoch veľkých skupín sa preto veľmi líšila. Mali by sme sa však vyhnúť prehnanému zjednodušovaniu. Rozdiel medzi oboma skupinami nie je zreteľný. Rozdielne skúsenosti v Poľsku a rozdiely v kultúre, vzdelaní a rodinnom zázemí utečencov a žiadateľov o azyl spôsobujú, že šance na neskoršiu integráciu v spoločnosti sú rôzne.

Základným princípom pomoci utečencom by malo byť aktívne angažovanie sa dotknutých osôb

FOTO: BÉLA SZANDELSZKY

MFT zistil, že kľúčovým faktorom je dĺžka pobytu v záchytných centrách. Príliš dlhá nečinnosť vedie často k poklesu osobnej iniciatívy a zvýšeným očakávaniam, že z vonku príde na mieru šité riešenie danej situácie. Urýchlením azylového konania by sme sa mohli vyhnúť začarovanému kruhu príliš dlhej závislosti žiadateľov o azyl a ich neistoty z budúcnosti.

MFT tiež usúdil, že základným princípom pomoci utečencom v Poľsku by malo byť ich aktívna angažovanosť vo všetkých štádiách azylového konania. Keby mali ľudia možnosť zúčastniť sa na rozhodovaní o svojich životných podmienkach a integrácii hneď od začiatku, mnohé z ich problémov uvedených v tejto správe by sa dali vyriešiť už v počiatočnom štádiu. Malo by sa podporovať vytváranie utečeneckých výborov a svojpomocné iniciatívy.

Odporúčania MFT

- V záchytných centrách by mali byť vytvorené a zavedené štandardné operačné postupy v prípade výskytu sexuálneho a rodovo podmieneného násillia s cieľom vyhnúť sa konfliktom a riešiť ich. Mal by sa zvýšiť počet sociálnych pracovníkov. [Poznámka: 25. marca 2008 podpísali dohodu o SOP a SGBV Cudzinecký úrad, Polícia, La Strada, Centrum právnej pomoci Halina Niec a UNHCR. Odvtedy začala implementácia SOP v prijímacích centrách pre žiadateľov o azyl.]
- Životné podmienky v prijímacích centrách Niemce a Lublin sa zlepšili. Je potrebné zabezpečiť dostatočný počet práčov a sporákov a obyvatelia zariadenia by mali byť poučení ako s nimi náležite zaobchádzať.

- Utečenci by sa mali podieľať na plánovaní denného menu podľa príkladu z centra Bielany.
- Niektoré problémy týkajúce sa vandalizmu v záchytných centrách by sa pravdepodobne vyriešili zavedením systému zodpovednosti obyvateľov zariadenia.
- Centrá by mali mať ihriská a športové zariadenia. Je potrebné stanoviť transparentné pravidlá pre prístup na počítače a Internet.
- Je potrebné podporiť priateľský dialóg medzi školami a komunitami žiadateľov o azyl a utečencov. Je nevyhnutné aktívne zapájať žiadateľov o azyl do školského života.
- V centrách by mala byť zavedená predškolská starostlivosť s poľsky hovoriacimi učiteľmi alebo by deti mali mať prístup do verejných materských škôl.
- Pri komunikácii so zdravotníckym personálom by mali byť prítomní tlmočníci.
- MFT odporúča poskytovať špeciálne kurzy poľského jazyka, ktoré by spĺňali potreby ľudí pri hľadaní práce. Žiadatelia o azyl by mali mať k dispozícii odborné školenia a kurzy, ktoré zodpovedajú potrebám pracovného trhu.
- Vláda by mala poskytovať systém programov bezplatnej právnej pomoci a poradenstva.
- Integrované programy by mali byť rozšírené a zahŕňať aj osoby s udelenou doplnkovou ochranou. Ministerstvo práce a sociálnej politiky by malo preskúmať kvalitu existujúcich integračných programov. [Poznámka: 29. mája 2008 vstúpi do platnosti nový zákon na ochranu cudzincov. Toto nariadenie zaručuje osobám s doplnkovou ochranou prístup do integračných programov.]
- Poľská spoločnosť by mala byť lepšie informovaná o situácii utečencov s cieľom zabrániť diskriminácii.
- Utečenci a osoby s udelenou doplnkovou ochranou by mali byť podporovaní pri vytváraní nových asociácií, ktoré by lepšie uspokojovali ich potreby.
- Prístup mimovládnych organizácií k fondom EÚ a vládny dotáciám by sa mal zjednodušiť.

Zmeny, ktoré nastali od hodnotenia v r. 2006

Hodnotenie v r. 2007 bolo tretím takýmto hodnotením v Poľsku. Správy z predchádzajúcich hodnotení prispeli do diskusie o potrebách a problémoch žiadateľov o azyl v Poľsku.

- Na základe zistení hodnotenia z r. 2005, UNHCR, vládne inštitúcie a mimovládne organizácie pristúpili k aktivitám, ktorých cieľom bolo zlepšiť prístup detí utečencov a žiadateľov o azyl do škôl. Výsledkom bolo, že podľa štatistík UNHCR sa značne upravila dochádzka nepľnoletých detí (71 % v 2006 v porovnaní s 52% v 2005; takmer 100% v 2007)
- V r. 2006 účastníci zdôrazňovali, že mali problémy zúčastňovať sa na jazykových a odborných školeniach. Ako reakcia na to boli v centrách zorganizované ďalšie aktivity a školenia.

Rumunsko

Rumunsko prijalo v roku 2007 najnižší počet žiadateľov o azyl v regióne - 3% všetkých žiadostí o azyl v strednej Európe. V porovnaní s r. 2006 (460 žiadostí) však vzrástol počet žiadateľov o 43,3 %, t.j. na 659 žiadostí. Na druhej strane, miera udelenia štatútu utečenca bola vysoká: vzrástla až o 26 % (čo znamená, že 143 osobám bolo udelené postavenie utečenca na základe Ženevského dohovoru) v porovnaní s predchádzajúcim rokom a 17 osobám bolo udelené postavenie doplnkovej ochrany. Celková miera udelenia medzinárodnej ochrany je teda 29 % a predstavuje 70%-ný nárast v porovnaní s rokom 2006. Hlavnú skupinu žiadateľov o azyl v Rumunsku tvorili žiadatelia z Iraku (43%), Srbska (28,2%), Turecka (6,8%), Číny a Somálska (4,8%).

Metodológia

Vyhodnotenie sa v Rumunsku uskutočnilo v septembri 2007. Multifunkčný tím (MFT) sa skladal z 12 členov - 9 žien a 3 mužov, pričom zastúpené bolo UNHCR, Riaditeľstvo pre Azyl a Integráciu a mimovládne organizácie.

Celkovo MFT vypočul 87 osôb v záujme UNHCR (64 žiadateľov o azyl a 23 osôb, ktorým bola poskytnutá medzinárodná ochrana) z Iraku, Srbska, Demokratickej republiky Kongo, Kongo-Brazaville, Somálska, Nigérie, Egypta a Turecka. Medzi vypočutými osobami bolo 7 detí vo veku od 13 do 18 rokov (2 chlapci, 5 dievčat) a 80 dospelých osôb (53 mužov a 27 žien).

S cieľom zabezpečiť geografické pokrytie sa multifunkčný tím rozdelil na menšie skupinky a uskutočnil vyhodnotenie na týchto miestach.

- Prijímacie centrum Stolnicu v Bukurešti
- Prijímacie centrum Radauti (severovýchod Rumunska)
- Prijímacie centrum Somcuta Mare (severozápad Rumunska)
- Prijímacie centrum Galati (východ Rumunska)
- Prijímacie centrum Timisoara (západ Rumunska)
- Mimovládne organizácie (ARCA – Rumunské Fórum pre Migrantov a Utečencov, Rumunská Národná Rada pre Utečencov, Asociácia žien utečenkýň, Zachráňte deti v Rumunsku - všetci v Bukurešti a Asociácia Generatie Tanara v meste Timisoara)
- Úrad UNHCR

Pred zahájením jednotlivých častí vyhodnocovania sa MFT dohodol zameriavať sa primárne na dve témy, a to na azylové konanie a životné podmienky žiadateľov o azyl a na mechanizmus lokálnej integrácie osôb, ktorým už bola poskytnutá ochrana.

Azylové konanie má veľa nedostatkov

Žiadatelia o azyl v Rumunsku čelia množstvu problémov, predovšetkým mimo oblasti hlavného mesta Bukurešť, kde boli identifikované najväznejšie nedostatky.

Rumunský Migračný Úrad vydal informačný film o postupe pri udeľovaní štatútu utečenca a o právach a povinnostiach žiadateľov o azyl. Film je k dispozícii v rumunčine, angličtine a arabčine. Osoby, ktoré nehovoria ani jedným z týchto troch jazykov nemajú prístup k nevyhnutným informáciám.

Nielenže žiadatelia o azyl často nechápu rumunské právne postupy, MFT tiež odhalil nedostatok informovanosti o postupoch v rámci Dublinského Dohovoru II.

„Dublinské nariadenie je niečo proti slobode pohybu.“

Žiadateľ o azyl z Iraku

Veľa žiadateľov o azyl, ktorí hovoria menej používanými cudzími jazykmi uviedlo, že mimo hlavného mesta Bukurešť nemajú k dispozícii tlmočníkov, čo negatívne ovplyvňuje ich prístup k sociálnej, právnej a lekárskej pomoci.

FOTO: TUDOR VINTILOIU

Azylové konanie je komplexný právny postup, ktorý sa nemôže uskutočniť bez pomoci odborníkov. Objem bezplatnej právnej pomoci, ktorú poskytuje advokátska komora a mimovládne organizácie s financovaním prostredníctvom UNHCR nie je dostatočný pre uspokojenie základných potrieb žiadateľov o azyl v Rumunsku, navyše mimo Bukurešti nie sú k dispozícii špecializovaní právnici.

Azylové konanie je zložitý právny proces, ktorý je iba ťažko možné uskutočniť bez pomoci odborníkov

Pri hodnotení dôveryhodnosti žiadostí o azyl rozhodovači migračného úradu neberú do úvahy najnovší vývoj v krajine pôvodu žiadateľa o azyl, čo môže viesť k nesprávnym rozhodnutiam.

Žiadateľky o azyl sa cítia obzvlášť nechránené počas azylového konania. Do menej frekventovaných jazykov neexistuje dostatok tlmočníčok, a štátni pracovníci nie sú dostatočne školení na vedenie pohovorov rodovo citlivým spôsobom alebo na náležité identifikovanie rodového prenasledovania.

Veľa vypočutých osôb sa sťažovalo, že poskytovaný mesačný príspevok nepokrýva ich materiálne potreby. V takýchto pomeroch neexistuje spôsob ako okrem základných potrieb financovať ďalšie. Rodičia napríklad uviedli, že ich deti sa nemôžu zúčastňovať na mimoškolských aktivitách, pretože si nemôžu dovoliť pokryť tieto výdavky.

V Somcuta Mare sa žiadatelia o azyl sťažovali, že nie sú primerane uspokojené ich požiadavky na zdravotnú starostlivosť. Problémy vznikajú pri posielaní žiadateľov o azyl do miestnych nemocníc.

Nedostatok informácií bráni integrácii

Osoby s už priznanou ochranou musia v Rumunsku čeliť nevedomosti. Pri komunikácii so sociálnymi úradmi sa utečenci často stretávajú s úradníkmi, ktorí nie sú zvyknutí riešiť problémy utečencov, a preto ani sami nevedia na akú formu pomoci majú utečenci nárok.

S podobným problémom sa utečenci stretávajú aj pri hľadaní zamestnania, predovšetkým mimo hlavného mesta. Zamestnávateľia váhajú prijímať utečencov do pracovného pomeru, keďže nechápu ich postavenie a ani nepoznajú ich schopnosti a kvalifikáciu.

„Zamestnávateľia nás utečencov nepoznajú a nechcú s nami pracovať“

Somálsky utečenec

Dobré formálne vzdelanie zvyčajne uľahčuje integráciu utečencov v novej spoločnosti. V Rumunsku však musia utečenci s dobrou kvalifikáciou čeliť skutočnosti, že diplomy, ktoré získali v krajine pôvodu rumunské úrady vo väčšine prípadov neuznávajú. Rumunsko zatiaľ nemá zavedený systém hodnotenia a uznávania zahraničných diplomov.

FOTO: TUDOR VINTILOIU

Konanie o udele-
nie občianstva
je v Rumunsku
zdĺhavé a pre
utečencov aj
veľmi nákladné

Naturalizácia je zvyčajne posledným krokom integračného procesu jednotlivca a viacerí utečenci uviedli pre MFT, že by sa radi stali rumunskými občanmi, ale že naturalizačné postupy sú v Rumunsku veľmi zdĺhavé a pre väčšinu utečencov nákladné.

Jedným z nezvyčajných zistení MFT bolo, že nový rumunský zákon o integrácii teoreticky predvída množstvo veľmi

sľubných integračných opatrení. Tieto informácie však neboli rozšírené a potenciálni príjemcovia takejto formy pomoci o týchto programoch nevedia a preto ich následne ani nevyužívajú.

Pri poskytovaní lekárskej starostlivosti si musia osoby, ktorým bola poskytnutá ochrana ešte pred rokom 2004 platiť zdravotné poistenie retrospektívne, pričom požadovaná čiastka je značne vysoká a nemôže byť uhradená po splátkach.

Odporúčania MFT

- Zainteresované subjekty by mali organizovať informačné kampane pre potenciálnych príjemcov pomoci, ktoré by mali zahŕňať distribúciu letákov a intenzívnejšie sociálne a právne poradenstvo s cieľom zlepšiť povedomie o aktuálnom obsahu štátneho integračného programu.
- Ministerstvo školstva, mládeže a výskumu by malo podporiť vypracovanie metodológie na uznávanie diplomov prostredníctvom dodatku k zákonu o integrácii osôb s udelenou ochranou v Rumunsku (Zákon o integrácii).
- Ohľadne materiálnych podmienok v pobytových táboroch MFT odporúča urýchlenie procesu zmeny a doplnenia právnych ustanovení súvisiacich s mesačným príspevkom pre žiadateľov o azyl s cieľom zvýšiť túto čiastku.
- Ohľadne azylového konania MFT navrhuje povzbudiť vládu, aby vytvorila systém bezplatnej právnej pomoci pre žiadateľov o azyl a vyškolila právnikov aj mimo Bukurešti a tiež rozhodovateľov, ktorí hodnotia dôveryhodnosť žiadostí. Tiež by sa mal zlepšiť spôsob používania informácií o krajine pôvodu.
- MFT odporúča navýšenie rozpočtu v časti nákladov potrebných na pokrytie výdavkov na tlmočenie a cestovanie tak, aby bolo zabezpečené dostatočné pokrytie príjemcov pomoci v rámci azylového konania. Ďalej by sa mali vytvoriť stratégie pre začlenenie osôb v záujme UNHCR, ktoré nežijú v prijímacích/ubytovacích centrách a nevyžiadali si pomoc mimovládnych organizácií, a zistiť, či takéto osoby nemusia čeliť potenciálnym rizikám.
- Na záver MFT odporúča predĺžiť dĺžku trvania samotného procesu vyhodnocovania tak, aby bola zaručená širšia účasť a zároveň rozšíriť samotný multifunkčný tím.

Zmeny, ktoré nastali od hodnotenia uskutočneného v r. 2006

Od posledného vyhodnocovania nastali rozsiahle zmeny v samotnom profile vyhodnocovania. V čase vyhodnocovania bolo viac ako 30% žiadateľov o azyl v Rumunsku srbského pôvodu. Odporúčania na základe posledného vyhodnotenia viedli k týmto zlepšeniam:

- Rumunský Migračný Úrad vytvoril film o jednotlivých krokoch v rámci konania o udelení štatútu utečenca v Rumunsku;
- Mimovládne organizácie zaoberajúce sa problematikou utečencov vypracovali leták o službách, ktoré poskytujú osobám v záujme UNHCR; leták bol preložený do anglického, arabského, somálskeho a tureckého jazyka;
- Pracovníci utečeneckej komunity preložili interné pravidlá pre pobyt v prijímacích centrách do somálskeho a tureckého jazyka;
- Riaditeľstvo Úradu pre azyl a integráciu začalo vysvetľovať žiadateľom o azyl dôvody zníženia materiálnych podmienok v prijímacích zariadeniach.

Na rozdiel od väčšiny krajín strednej Európy Slovensko prijalo v roku 2007 menej žiadateľov o azyl ako v roku 2006; 2643 osôb v porovnaní s 2871 osobami v predchádzajúcom roku, čo predstavuje zníženie o 8 %. Na druhej strane sa o 22% zvýšil počet osôb s priznaným postavením utečenca, i keď index uznania je naďalej extrémne nízky: celkovo 14 osobám bolo udelené postavenie utečenca na základe Ženevského dohovoru (miera udelenia postavenia utečenca je teda 1,1 %), 82 osobám bola udelená doplnková ochrana (celková miera udelenia medzinárodnej ochrany predstavuje 7,5 %). Najväčšiu skupinu tvorili žiadatelia o azyl z Pakistanu (24,6 %), Indie (23,4 %), Ruskej federácie (11,6 %), Moldavska (7,9 %) a Gruzínska (5%).

Metodológia

Multifunkčný tím (MFT) na Slovensku sa skladal z jedenástich členov, z ktorých štyria boli zamestnanci UNHCR, dvaja zamestnanci orgánov štátnej správy (Ministerstvo vnútra SR a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR) a piati z mimovládnych organizácií (Liga za ľudské práva, Spoločnosť ľudí dobrej vôle, Slovenská humanitárna rada a Ekumenická rada cirkví).

Rozhovory sa konali v druhej polovici septembra 2007. MFT bol podľa potreby rozdelený do dvoj alebo trojčlenných skupín. Vďaka tomu mohli jednotlivé skupiny navštíviť jedinásiť miest po celej krajine:

- Rohovce (pobytový tábor)
- Medveďov (Útvar zaistenia pre cudzincov)
- Gabčíkovo (pobytový tábor)
- Opatovská Nová Ves (záchytné tábor)
- Zvolen (integračné centrum)
- Horné Orechové (zariadenie pre maloletých bez sprievodu)
- Zavar (ubytovanie pre pracovníkov Peugeot Trnava)
- Bratislava (domácnosti osôb s uznaným postavením utečenca)
- Humenné (záchytné tábor)
- Košice (domácnosti osôb s uznaným postavením utečenca)
- Sečovce (Útvar zaistenia pre cudzincov)

Pochybnosti o spravodlivom azylovom konaní

Členovia MFT sa počas rozhovorov so žiadateľmi o azyl najčastejšie stretávali s ich obavami súvisiacimi so spravodlivosťou azylového konania. Hlavným problémom, ktorú spomenuli takmer všetci účastníci bola prílišná dĺžka azylového konania a nepredvídateľnosť jeho výsledkov. Žiadatelia o azyl boli nespokojní s dĺžkou odvolacieho konania na krajských súdoch a Najvyššom súde Slovenskej republiky.

„Pozerajú televíziu? Vedia, čo sa deje v mojej krajine a prečo som prišiel?“

Žiadateľ o azyl v Gabčíkove

MFT zistil, že žiadatelia o azyl si veľmi dobre uvedomujú nízky počet udelených azylov v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ a pochybujú, že im na Slovensku bude poskytnutá ochrana. Vo všeobecnosti je sebavedomie žiadateľov o azyl v konaní veľmi nízke a cítia, že úradníci nie sú veľmi dobre informovaní o situácii v krajinách pôvodu a že jednotlivé prípady nehodnotia spravodlivo.

FOTO: BÉLA SZANDELSZKY

Rozhodnutia sú tiež k dispozícii len v slovenskom jazyku. Žiadateľom o azyl je ústne oznámený výsledok rozhodnutia spolu s pokynmi o možnosti podať odvolanie. Dôvody nie sú preložené a žiadatelia o azyl nechápu, prečo boli ich žiadosti zamietnuté.

Žiadatelia o azyl nechápu prečo ich žiadosti boli zamietnuté

Nečinnosť a napätie v azylových zariadeniach

Pokiaľ ide o životné podmienky v utečeneckých zariadeniach, najčastejšie sa vyskytujú obavy súvisiace s bezpečnosťou, ktoré ovplyvňujú celkovú napätú situáciu a agresivitu v azylových zariadeniach a niekedy vyústia do vzájomných útokov. Samotní žiadatelia o azyl vidia hlavnú príčinu agresivity v nedostatku zmysluplnej činnosti počas pobytu v zariadení.

Žiadatelia o azyl sa chcú zamestnať, ale podľa zákona môžu začať legálne pracovať až po uplynutí jedného roka od začiatku azylového konania. Žiadatelia o azyl sa tiež sťažovali na nedostatok možností aktívneho trávenia voľného času v azylových centrách. Spomedzi všetkých navštívených centier boli najmenej spokojní v centre v Gabčíkove, kde boli výhrady k celkovej hygiene v zariadení, vrátane kuchyne a jedálne. Obyvatelia zariadení tiež upozornili na problémy s komunikáciou so zamestnancami jedálne.

V čase návštevy MFT v Opatovskej Novej Vsi toto zariadenie fungovalo v uzatvorenom karanténnom režime. Jediný obchod, ktorí mali žiadatelia o azyl k dispozícii bol stánok s potravinami a spotrebným tovarom. Členovia MFT zistili, že na niektorých tovaroch chýbala cenovka a ceny boli príliš vysoké. Po okamžitom zásahu MFT začalo vedenie centra rokovať s majiteľom obchodu a donútilo ho označiť ceny všetkých tovarov. MFT odporučil odňatie licencie v prípade, že nedostatky nebudú odstránené. V októbri r. 2007 bolo toto zariadenie preklasifikované na pobytové zariadenie, v okolí ktorého sa obyvatelia môžu voľne pohybovať. Táto skutočnosť umožnila vedeniu zatvoriť obchod, keďže žiadatelia o azyl môžu nakupovať v bežných obchodoch v dedine.

Zaistené osoby v Sečovciach a Medveďove sa sťažovali na konfiškáciu osobných vecí po zaistení. Nahlásili, že nedostali žiadne písomné potvrdenie o zabavení finančných prostriedkov. Na žiadosť MFT riaditeľ zariadenia predložil podrobné finančné záznamy zaistených cudzincov. Potvrdil skutočnosť, že polícia by mala vydávať potvrdenia o zabavení finančných prostriedkov alebo majetku zaistených cudzincov a prisľúbil nápravu.

„Polícia nám zobrala peniaze a nikdy nám ich nevrátila. Nevysvetlili nám prečo a koľko musíme zaplatiť.“

Zaistený muž z Indie

V pobytovom zariadení v Gabčíkove je všeobecným problémom nedostatok priestoru na spoločenské aktivity. Ženy sa zvyčajne stretávajú v škôlkach, ktoré nie sú najvhodnejším miestom na takéto stretnutia, keďže slúžia predovšetkým deťom. V Medveďove však existuje spoločenská miestnosť pre ženy, ale nutne potrebuje rekonštrukciu a renováciu.

Odlúčené deti potrebujú viac starostlivosti a poradenstva

Jedným z najalarmujúcejších miest, ktoré navštívil MFT počas hodnotenia na Slovensku bolo centrum pre odlúčené deti v Hornom Orechovom. Napriek tomu, že samotné zriadenie centra špeciálne určeného pre odlúčené deti v 2005 bolo úspechom, je tu stále veľa nedostatkov, ktoré je potrebné riešiť s cieľom zlepšiť starostlivosť o túto skupinu maloletých osôb.

FOTO: BÉLA SZANDELSZKY

Je treba vyriešiť ešte mnoho nedostatkov, aby sa zlepšila starostlivosť o deti

Život detí a dospelých je v tomto centre veľmi monotónny a izolovaný. Zamestnanci zariadenia neovládajú cudzie jazyky, preto deti ťažko komunikujú o svojich potrebách s dospelými. Tlmočníci sú volaní len na oficiálne konania. Na riešenie takýchto situácií sú namiesto tlmočníkov často volané deti, ktoré trochu vedia po slovensky alebo rusky.

Spomedzi šiestich chlapcov, ktorí sa nachádzali v centre v čase hodnotenia MFT pravidelne

navštevoval školu iba jeden afganský chlapec. V centre je potrebné zaviesť pravidelné hodiny výučby slovenského jazyka. V zariadení sú síce k dispozícii počítače, ale nefungujú.

Situácia týkajúca sa ich ochrany je tiež veľmi zlá. Deti nechápu ani svoje práva ani svoje postavenie. Dostupnosť písomných informácií pre deti v zariadení formou letákov je nedostačujúca z dôvodu chýbajúcich prekladov textov, obsah takýchto materiálov tiež nie je prispôsobený chápaniu a jazykovej znalosti, ani veku maloletých čitateľov.

„Nie, nechápem na čo čakám v tomto centre. Jediné, čo chcem je byť v bezpečí a chodiť do školy. Chcem byť ako slovenské deti.“

Chlapec z Afganistanu

Odlúčeným maloletým deťom je ustanovený opatrovník, ktorý koná v ich mene. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Trenčíne má k dispozícii iba jedného zamestnanca, ktorý je opatrovníkom pre všetky odlúčené deti v Hornom Orechovom a pracuje iba 10 hodín počas pracovného týždňa. Opatrovník nemá v centre ani svoju kanceláriu.

Ustanovenie opatrovníka súdom sa zdá byť zdĺhavé. Pri presune odlúčených detí z miesta zaistenia do špeciálneho zariadenia pre odlúčené deti, sú súdy povinné postúpiť vec inému príslušnému súdu, čím sa konanie ešte viac predlžuje.

MFT zistil, že nie vždy sa dodržiava mlčanlivosť o osobných údajoch. Napríklad mená niektorých obyvateľov boli spolu s lekáorskými diagnózami pripnuté na vstupných dverách vedúcich do časti zariadenia, kde je zriadená liečebná karanténa.

V zariadení nie je žiadne ihrisko. Nie je tu dostatok športového náčinia a vzhľadom na veľkú vzdialenosť od centra je ťažko dostupné kúpalisko a iné športové zariadenia.

Psychológovia sú do zariadenia prizvaní len v naliehavých prípadoch, napríklad pri agresívnom správaní. Odlúčené deti sa v minulosti často ocitli v zložitých životných situáciách, majú nepríjemné a traumatizujúce zážitky. U vypočutých detí MFT zaregistroval potenciálne traumatické symptómy. Podpora psychológov je potrebná na predchádzanie problémov v zariadení.

*„Moju mamu zabili. Ostal som sám. Chcem ísť do Španielska, kde mám príbuzných.“
Africký chlapec*

Počas rozhovorov s členmi MFT deti uviedli, že personál zariadenia nemá prakticky žiadne vedomosti o kultúre a náboženstve krajín, z ktorých pochádzajú. Toto často vedie k nedorozumeniam a ku kultúrnej necitlivému správaniu personálu. MFT napríklad zistil, že pri zostavovaní jedálneho lístka zodpovedné osoby nezobrali do úvahy náboženské rozdiely.

Rodičov znepokojuje strava a vzdelanie

Matky, maloletých žiadateľov o azyl, ktorí pricestovali na Slovensko so svojimi rodičmi, vyjadrili obavy týkajúce sa poskytovanej stravy. Uviedli, že strava často nezodpovedá potrebám malých detí. Jedlo považujú za nezdravé, neobsahuje dostatok mliečnych výrobkov, ani čerstvého ovocia a niekedy je pre malé deti príliš korenisté. Matky povedali, že by mali rady k dispozícii čaje, aby ich v prípade potreby mohli svojim deťom kedykoľvek pripraviť.

V Útvare zaistenia pre cudzincov v Sečovciach deti v školskom veku nemajú prístup k vzdelaniu, čo spôsobuje starosti veľkému počtu rodičov.

Práca má pre ľudí mimoriadny význam

MFT zistil, že rozdiely medzi dvoma skupinami žiadateľov o azyl podobného etnického pôvodu by nemohli byť väčšie ako medzi dvoma skupinami, z ktorých jednu tvorili 17 muži umiestnení v Gabčíkove a druhú ôsmi muži, ktorí pracujú pre výrobcu automobilov v Zavare. Rozhovory s MFT ukázali, že kvalita života pracujúcich žiadateľov o azyl je uspokojujúcejšia ako kvalita života ľudí žijúcich v azylových zariadeniach.

Skupina žiadateľov z Gabčíkova sa sťažovala na životné podmienky všeobecne a tvrdili, že vreckové, ktoré dostávajú nepokrýva ich potreby. Podľa ich názoru pravidlá domového poriadku im neumožňujú voľný pohyb, keďže na opustenie centra je potrebné povolenie. Čas určený na vystavenie povolenia je veľmi krátky, navyše povolenie opustiť zariadenie musia žiadať aspoň jeden deň vopred. Sťažovali sa tiež na nedostatok aktivít na trávenie voľného času a kvalitu a množstvo mesačného prídeltu hygienických potrieb.

FOTO: BÉLA SZANDELSZKY

Pracujúci žiadatelia o azyl sú oveľa optimistickjší než žiadatelia o azyl žijúci v Gabčíkove

V porovnaní s nimi žiadatelia o azyl, ktorí pracujú ľahšie zvládajú výzvy každodenného života. Pracujúci žiadatelia vnímali svoju situáciu omnoho pozitívnejšie ako žiadatelia o azyl v žijúci Gabčíkove. Povedali, že spolunažívajú pokojne a bez konfliktov. Tiež tvrdili, že v Zavare majú lepší spoločenský život a viac kontaktov s miestnym obyvateľstvom ako mali v Gabčíkove.

Napriek tomu, že sa ľudia žijúci v Zavare stále obávajú o svoje rodiny a nevedia či im Slovensko poskytne ochranu vyhlásili, že vďaka práci a finančnému príjmu opäť získali sebaúctu.

„V tábore sme žili ťažko, ale tu sa človek cíti ako keby sa po práci vracal domov napriek tomu, že sa o izby delíme s ostatnými mužmi. Práca v meste mi dáva príležitosť vytvárať si kontakty, nie som izolovaný a môžem študovať“

Žiadateľ o azyl z Iraku

Problémy, ktoré uviedli muži v Zavare sa týkali predovšetkým ich pracovných a sociálnych práv ako zamestnancov. Nie sú informovaní o nároku na zdravotné poistenie a o spôsobe výpočtu mzdy. Radi by tiež dostávali výplatné pásky, ktorým budú rozumieť. So svojimi otázkami sa môžu obrátiť iba na jediného sociálneho pracovníka z mimovládnej organizácie. Poskytovanie sociálnych služieb, poradenstva a výučba slovenského jazyka takisto chýbajú.

Odporúčania MFT

MFT vypracoval podrobné návrhy na riešenie konkrétnych problémov, ktoré boli zistené počas rozhovorov ako hygienické podmienky v jedálni, extra dávky čaju pre rodiny s malými deťmi, zabezpečenie športových zariadení a ihrísk atď.

Pokiaľ ide o štrukturálne otázky, MFT vypracoval tieto hlavné odporúčania:

- Mali by byť poskytované kurzy slovenského jazyka prispôsobené potrebám rôznych cieľových skupín (ako sú napríklad žiaci, negramotní ľudia, ľudia, ktorí sa uchádzajú o zamestnanie)
- V zariadení pre odlúčené deti v Hornom Orechovom je potrebné zabezpečiť pravidelnú prítomnosť tlmočníkov alebo využívať alternatívne tlmočnicke metódy prostredníctvom technických zariadení. MFT tiež pokladá za nevyhnutné, aby bola v zariadení zabezpečené psychologické poradenstvo a pravidelné návštevy psychológa.
- Zamestnanci pracujúci s utečencami a/alebo odlúčenými deťmi by mali absolvovať školenie v súvislosti s kultúrnymi rozmanitosťami. Rozhodovači, právnici Migračného úradu MV SR a aj sudcovia krajských súdov by mali tiež absolvovať školenia týkajúce sa azylovej problematiky.
- MFT tiež odporúča zvýšiť počet sudcov rozhodujúcich v azylových prípadoch a prijať ďalšie legislatívne zmeny, ktoré by zlepšili efektivitu súdneho preskúmania rozhodnutí o udelení azylu bez poškodenia kvality rozhodovania.
- MFT odporúča zvýšiť počet opatrovníkov tak, aby zodpovedal počtu maloletých umiestnených v zariadení a poskytovať im konzultácie každý deň.
- Pokiaľ ide o zamestnávanie žiadateľov o azyl a utečencov, MFT odporúča obmedziť jednoročný zákaz pracovať pre žiadateľov o azyl a tiež odporúča, aby Migračný úrad MV SR a mimovládne organizácie spolupracovali pri hľadaní vhodného zamestnania pre žiadateľov o azyl.

Zmeny, ktoré nastali od hodnotenia v roku 2006

- Atmosféra medzi obyvateľmi a zamestnancami zariadení sa zreteľne zlepšila. Na rozdiel od predchádzajúcich rokov MFT nezistil žiadne problémy so zamestnancami strážnej služby. Zaznamenali sme iba zopár sťažností na personál pracujúci v zariadení, s výnimkou zamestnancov kuchyne v Gabčíkove. Zamestnanci, ktorí sa v minulosti nevhodne správali buď zmenili svoj postoj, alebo boli zo zamestnania prepustení.
- Na rozdiel od predchádzajúceho roka, problémy s kvalitou a množstvom stravy už medzi žiadateľmi o azyl neprevládali. Pokiaľ ide o stravu určité nedostatky nahlásili iba žiadatelia o azyl moslimského pôvodu, ktorí mali problémy počas Ramadanu.

Slovinsko

Slovinsko, spomedzi všetkých krajín strednej Európy udelilo najnižší počet azylov a malo teda najnižšiu mieru udelenia azylu: 0,6 %. V r. 2007 bolo postavenie utečenca udelené len 2 osobám. V roku 2006 to bola iba jedna osoba. Slovinsko zároveň zaznamenalo najväčší pokles (o 18 %) žiadostí o azyl. V roku 2007 bolo podaných celkovo 425 žiadostí, v predchádzajúcom roku to bolo 518 žiadostí. Viac ako polovica všetkých žiadateľov pochádzala zo Srbska (55,8 %), a ďalej z Turecka (9%), Albánska, Bosny a Hercegoviny a Macedónska (5% každý).

Metodológia

V Slovinsku sa MFT skladal z troch zástupcov štátnych orgánov (dvaja z nich boli zamestnancami Azylového domova a jeden zamestnancom Sekcie pre integráciu cudzincov a utečencov), štyroch zástupcov mimovládnych organizácií (dvaja zo Slovenskej filantropie a dvaja z Centra právnych informácií PIC) a tiež jedného zástupcu Regionálneho úradu UNHCR v Budapešti.

Tím uskutočnil rozhovory s 88 osobami, z ktorých bolo 55 mužov a 33 žien. Najväčšiu skupinu vypočutých osôb tvorili žiadatelia o azyl (76 osôb) a zvyšok boli utečenci. Pokiaľ ide o rozdelenie podľa veku, MFT sa stretol s 11 deťmi (2 z nich boli odlúčené deti) a siedmimi osobami nad 40 rokov. Väčšinu tvorili dospelí od 18 do 40 rokov.

Rozhovory sa uskutočnili na týchto miestach:

- Azylový domov, Ljubljana
- Integračný domov, Ljubljana
- Úrad pre integráciu utečencov pri Ministerstve vnútra, Ljubljana
- Integračný domov, Maribor
- Súkromné ubytovanie, Maribor

Prísne pravidlá a telesné kontroly

Väčšina obyvateľov azylového domova v Ljubljane, v jedinom pobytovom centre pre žiadateľov o azyl v Slovinsku, si myslí, že to nie je príjemné miesto na život. Nesťažujú sa na priestory, ktoré sú moderné a čisté, ale na spôsob zaobchádzania.

„Správajú sa k nám ako k problémovým deťom, ale my sme normálni, slobodní, dospelí ľudia”

Žiadateľ o azyl z Ruska

Domový poriadok je v azylovom domove veľmi prísny. Obyvatelia môžu domov opustiť len po získaní priepustky na vychádzku. Dvaja úradníci, ktorí majú oprávnenie vydávať takéto potvrdenia často nie sú k dispozícii a obyvatelia sú nútení zostať v zariadení.

Rovnako zložité ako vychádzanie je aj návrat do zariadenia. Prakticky všetky skupiny sa sťažovali, že pri návrate strážnici neprimerane kontrolujú tašky a vykonávajú telesné kontroly. Tiež majú dojem, že niektoré skupiny žiadateľov o azyl sú kontrolované prísnejšie ako ostatné, a považujú to za vysoko diskriminačné správanie.

FOTO: BÉLA SZANDELSZKY

Azylové zariadenie nie je práve príjemným miestom pre život

Existuje málo žien – zamestnankyň strážnej služby, takže muži vykonávajú kontroly mužov a tiež žien.

Podľa domového poriadku môžu obyvatelia zariadenia zostať vonku iba do 22:00 (alebo 23:00 v lete). Obyvatelia sa sťažujú, že keď nestihnú prísť v stanovenom čase, hrozí im trest - najskôr verbálne pokarhanie, potom písomné a nakoniec zákaz večerných vychádzok.

Veľa obyvateľov, predovšetkým rodiny s deťmi sa sťažujú na veľký hluk v noci, pretože niektorí obyvatelia zariadenia si púšťajú hudbu príliš hlasno. Strážnici však nie vždy uplatňujú domový poriadok, aj keď ich o to požiadajú ostatní obyvatelia.

Ďalšou príčinou nespokojnosti žiadateľov o azyl je neochota personálu komunikovať a poskytovať im informácie. Toto uviedli prakticky všetky skupiny. Muži z Ruska zaslali vedeniu sťažnosť na prehnané kontroly a správanie strážnikov, ale nedostali odpoveď. Niektorí žiadatelia o azyl zaslali žiadosti azylovej sekcii, aby boli ich prípady presunuté na iného vyšetrovateľa, ale takisto nedostali odpoveď. Rovnako bez odpovede ostal žiadateľ o azyl z Ruska, ktorý písomne požadoval dodatočné informácie o azylovom konaní.

Niektorí žiadatelia o azyl povedali MFT, že sa vyskytli situácie, kedy personál azylového domova rozširoval osobné a dôverné informácie.

„Toto nie je štátna inštitúcia, toto je trhovisko. Dokonca aj strážnik vie podrobnosti z môjho pohovoru.“

Žiadateľ o azyl

Množstvo žien, obzvlášť tých s deťmi, malo pocit, že personál v kuchyni je nepriateľský a nespolupracuje. Rómska žena mala pocit, že pri rozdeľovaní šatstva dochádza k diskriminácii, pretože niektoré skupiny žiadateľov o azyl boli zvýhodňované.

Uviedli aj problémy s poskytovaním zdravotníckej starostlivosti. MFT si vypočul niekoľko sťažností na zdravotnú sestru. Žiadatelia o azyl uviedli, že nespolupracuje a neposkytuje lieky, o ktoré žiadali. Oveľa viac však obyvateľov trápila skutočnosť, že aj po skončení jej pracovnej doby strážnici poskytovali lieky podľa pokynov, ktoré sestra vydávala po telefóne. V prípade vážnejších zdravotných problémov musia pacienti čakať na rozhodnutie komisie, či majú nárok na ošetrovanie. MFT zistil, že záchranka sa v naliehavých prípadoch volá ako posledná možnosť napriek tomu, že by mala byť zavolaná skôr.

Muži a ženy žijúci v azylovom domove sa sťažovali na nedostatok aktivít na trávenie voľného času. Nie je tu dostatok materiálu na čítanie v niektorých jazykoch, predovšetkým v albánčine a ruštine. Čajovňa a počítačová miestnosť by mali byť sprístupnené častejšie.

FOTO: BÉLA SZANDELSZKY

Žiadatelia o azyl sa nemôžu odsťahovať, hoci by si to mohli dovoliť

Väčšina žiadateľov o azyl je v azylovom domove nespokojná. Napriek tomu, že majú dostatok finančných prostriedkov, nemôžu žiť mimo domova. Tento problém uviedlo viac osôb z cieľových skupín. Takisto uviedli, že atmosféra v azylovom domove v nich vyvoláva psychický stres.

V priestoroch azylového domova sa nachádza aj centrum pre zaistené osoby umiestnené v samostatnom krídle. MFT zistil, že jediným vonkajším priestorom mimo budovy pre zaistené osoby je ohraničený priestor veľkosti

niekoľkých štvorcových metrov na dvore azylového domova. Tento priestor zaistené osoby vnímajú ako malú klietku a v skutočnosti tak naozaj vyzerá. Zaistené osoby sa vyjadrili, že je pre nich ponižujúce byť tam zatvorení pred očami ostatných obyvateľov vrátane detí. Zaistené osoby žiadajú, aby im bolo aspoň poskytnuté ďalšie športové náčinie.

Rastúca nespokojnosť s právnymi postupmi

MFT bol veľmi znepokojený početnosťou a závažnosťou sťažností týkajúcich sa azylového konania. V porovnaní so zisteniami z predchádzajúcich rokov sa zdá, že sa nespokojnosť s právnymi postupmi v Slovinsku dramaticky zvýšila.

Zaistení žiadatelia o azyl sa sťažovali, že nerozumejú dôvodom zaistenia a že im neboli poskytnuté dostatočné informácie.

Žiadatelia o azyl uviedli, že niektorí právnici žiadali príliš vysoké odmeny, ktoré si nemohli dovoliť zaplatiť; žiadatelia o azyl tiež požadovali aktualizovaný zoznam právnikov, ktorý skutočne poskytujú bezplatné služby. MFT zistil, že právnici, ktorí mali zastupovať žiadateľov o azyl počas konania sa dokonca nedostavili na pojednávanie. Pravdepodobne je to spôsobené skutočnosťou, že odmeny právnikov v azylovom konaní sú podstatne nižšie, ako je to bežné pri právnom zastupovaní v správnom konaní.

Objavili sa vážne obavy v súvislosti s poskytovaním prekladateľských služieb. Mongolskí žiadatelia o azyl povedali členom MFT, že pre nich nie sú k dispozícii prekladatelia. Aj osoby hovoriace frekventovanejšími jazykmi poukázali na nedostatky. Ruskí žiadatelia o azyl povedali MFT, že sú často nútení podpísať dokumenty, ktorým nerozumejú. Tiež majú dojem, že doklady, ktoré predložili ako dôkazy v konaní v ruskom jazyku neboli preložené do slovinčiny a niekedy dokonca ani zaznamenané.

Žiadatelia o azyl si želajú, aby boli oznámenia na tabuli preložené do viacerých jazykov a aby bol aj zákon o medzinárodnej ochrane k dispozícii v príslušných jazykoch.

„Doma mám problémy s opozíciou a podarilo sa mi utiecť z väzenia. Teraz sedím vo väzení tu. Prečo?“

Zaistený muž, žiadateľ o azyl zo Stredného Východu

Niekoľko starších žiadateľov o azyl uviedlo obzvlášť závažné obvinenia, že dostali záporné rozhodnutia bez toho, aby boli vypočutí.

Utečenci bojujú s nájomcami a lekármi

Rozhovory s utečencami v mestách Maribor a Ljubljana odhalili rovnaké problémy ako v predchádzajúcich dvoch rokoch. Po udelení postavenia utečenca musia často dlho čakať na vydanie pracovného povolenia.

Je pre nich zložitá nájsť si cenovo dostupné ubytovanie, pretože nemajú nárok na sociálne ubytovanie, ktoré sa poskytuje výlučne občanom Slovinska. Prenajímatelia súkromného ubytovania často odmietajú vystaviť oficiálne zmluvy z dôvodu vyhnutia sa plateniu daní. Ale aby utečenci mohli dostať príspevky na nájomné, potrebujú oficiálnu zmluvu a oficiálne trvalé bydlisko, ktoré je zároveň nevyhnutnou podmienkou na získanie pracovného povolenia.

FOTO: BÉLA SZANDELSZKY

Pohovory s utečencami ukázali tie isté problémy ako v predchádzajúcich rokoch

Utečenci s uznaným postavením ťažko získavajú slovinské občianstvo, keďže nemajú požadovaný príjem. Toto obzvlášť platí pre staršie a zraniteľné osoby.

Ľudia iného ako európskeho pôvodu čelia ďalším problémom pri hľadaní ubytovania a zamestnania a jednoznačne sa cítia diskriminovaní.

Situácia súvisiaca s poskytovaním zdravotnej starostlivosti sa v porovnaní s predchádzajúcimi hodnoteniami nezlepšila. Utečencom sa stále vydávajú poisťné doklady, ktoré vyzerajú inak ako slovinské kartičky zdravotného poistenia, a preto ich poskytovatelia špecializovanej starostlivosti často odmietajú.

Odporúčania MFT

MFT navrhol širokú škálu opatrení na vyriešenie obáv a problémov, ktoré uviedli vypočuté osoby. Toto sú hlavné odporúčania:

- Veľkú nespokojnosť obyvateľov azylového domova by vyriešil vyšší počet a častejšia prítomnosť sociálnych pracovníkov, ktorí by okamžite riešili každodenné problémy.
- Domový poriadok by mal byť prispôsobený potrebám žiadateľov o azyl, predovšetkým pokiaľ ide o neskoré návraty.
- Je potrebné zabezpečiť ženu – zamestnankyňu strážnej služby v každej zmene.
- Odmeny pre právnikov, ktorí sa zaoberajú azylovými prípadmi by sa mali zvýšiť na úroveň odmien pri porovnateľných prípadoch. Žiadatelia o azyl by mali pravidelne dostávať zoznamy právnikov, ktorí poskytujú služby bezplatne. V prípade, že existujú zrejmé dôkazy o neetickom správaní sa právnikov, nemali by mať prístup k žiadateľom o azyl.
- Všetky dôležité informácie by mali byť preložené do príslušných jazykov, aby boli obyvatelia informovaní a aby bola zaručená kvalita azylového konania. Je potrebné zabezpečiť dostatočný počet tlmočníkov s cieľom zaručiť primeranú komunikáciu žiadateľov o azyl so štátnymi úradníkmi.
- Ak je to uskutočniteľné, MFT odporúča legislatívne upraviť pobyt žiadateľov o azyl mimo azylového domova.
- Mal by sa zrýchliť administratívny postup na vydanie pracovných povolení osobám s udeleným postavením utečenca.
- Ministerstvo vnútra a Ministerstvo zdravotníctva by mali definitívne vyriešiť problém so zdravotnými kartičkami utečencov.
- Mimovládne organizácie by mali presadzovať systém poradenstva v súvislosti so zamestnávaním a samostatnou zárobkovou činnosťou utečencov.
- Slovinská vláda, mimovládne organizácie a európske agentúry by sa mali zapájať do činností na zvyšovanie povedomia voči xenofóbii a diskriminácii.

Zmeny, ktoré nastali od hodnotenia v r. 2006

- Podmienky v ubytovacích zariadeniach sa v porovnaní s r. 2006 zlepšili. Zdá sa, že žiadatelia o azyl ubytovaní v azylovom domove sú náročnejší predovšetkým ruskí žiadatelia o azyl sú znepokojení celkovou atmosférou.
- Novým problémom je porušenie mlčanlivosti v azylovom domove, keďže tento problém nebol v predchádzajúcich rokoch spomenutý. Predovšetkým strážnici získavajú a rozširujú informácie o jednotlivých žiadateľoch o azyl, ktoré boli uvedené počas rozhovorov v rámci azylového konania.
- Situácia v ubytovacom zariadení sa zlepšila, pretože sa radikálne znížil počet žiadateľov o azyl. Sťažnosti na preplnené priestory a dve rodiny deliace sa o jednu izbu, ktoré boli každodenným problémom do r. 2006, sa viac nevyskytli.
- Po prvýkrát prejavili žiadatelia o azyl veľký záujem o život mimo azylového domova v súkromných zariadeniach.
- Tento rok sa problém krádeží na izbách nevyskytol. MFT si však vypočul niekoľko sťažností, že slobodní muži majú prístup do ubytovacej časti pre slobodné ženy a odlúčené deti a že im berú jedlo z chladničiek.

Azylové trendy v strednej Európe v rokoch 2005 - 2007

Tieto čísla predstavujú prvé podané žiadosti o azyl. Iba Poľsko má k dispozícii údaje o odvolacom konaní, preto tabuľka obsahujúca štatistické údaje z Poľska je podrobnejšia. Súhrnná regionálna tabuľka obsahuje údaje o prvostupňovom konaní aj o odvolacom konaní v Poľsku.

Pojem „**doplnková ochrana**” zahŕňa v jednotlivých krajinách rôzne právne pojmy, ako napr. tolerovaný pobyt, doplnková ochrana, humanitárny status

Miera udelenia azylu = počet udelených azylov vydelený súčtom udelených azylov, udelenej doplnkovej ochrany a zamietnutých žiadostí o azyl.

Celková miera udelenej medzinárodnej ochrany = súčet udelených azylov a udelenej doplnkovej ochrany vydelený súčtom udelených azylov, udelenej doplnkovej ochrany a zamietnutých žiadostí o azyl.

Stredoeurópsky región

(Celkový súčet za Bulharsko, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko)

Postavenie	2005	2006	2007
Žiadosti o azyl	16690	17920	21375
Udelený azyl	533	656	553
Udelená doplnková ochrana	2055	2310	3416
Neudelený azyl	5733	4276	5662
Miera udelených azylov	6.4%	9.1%	5.7%
Súčet miery udelených azylov a udelenej doplnkovej ochrany	31.1%	41%	41.2%

Bulharsko

Počet žiadostí o azyl v rokoch 2005 -2007

Postavenie	2005	2006	2007
Žiadosti o azyl	822	639	975
Udelený azyl	8	12	13
Udelená doplnková ochrana	78	83	322
Neudelený azyl	386	215	247
Miera udelených azylov	1.7%	3.9%	2.2%
Súčet miery udelených azylov a udelenej doplnkovej ochrany	18.2%	30.6%	57.6%

Päť najfrekvencovanejších krajín pôvodu v roku 2007

Žiadosti o azyl	Udelený azyl	Udelená dop. ochrana
1. Irak (533)	1. Afganistan (5)	1. Irak (276)
2. Bez štátnej príslušnosti (80)	2. Sýria (4)	2. Afganistan (18)
3. Afganistan (77)	3. Irak (2)	3. Irán (9)
4. Arménsko (64)	4. Irán (1)	4. Arménsko (3)
5. Irán (33)	5. Turecko (1)	5. Sudán (3)

Maďarsko

Počet žiadostí o azyl v rokoch 2005 -2007

Postavenie	2005	2006	2007
Žiadosti o azyl	1609	2117	3425
Udelený azyl	97	99	169
Udelená doplnková ochrana	95	99	69
Neudelený azyl	758	1118	1183
Miera udelených azylov	10.2%	7.5%	11.9%
Súčet miery udelených azylov a udelenej doplnkovej ochrany	20.2%	15%	16.7%

Päť najfrekvencovanejších krajín pôvodu v roku 2007

Žiadosti o azyl	Udelený azyl	Udelená dop. ochrana
1. Srbsko-Čierna Hora (911)	1. Irak (64)	1. Srbsko – Čierna Hora (16)
2. Vietnam (862)	2. Somálsko (30)	2. Irak (5)
3. Čína (417)	3. Kuba (28)	3. Afganistan (5)
4. Irak (136)	4. Ostatné (9)	4. Nigéria (5)
5. Gruzínsko (131)	5. Turecko (5)	5. Turecko (3)

Poľsko

Počet žiadostí o azyl v rokoch 2005 -2007

Postavenie	2005	2006	2007
Žiadosti o azyl – Prvostupňové konanie	6860	7093	10047
Odvolacie konanie	1422	4222	3201
Udelený azyl – Prvostupňové konanie	312	422	148
Odvolacie konanie	23	63	64
Udelená doplnkovej ochrany - Prvostupň. konanie	1832	2048	2875
Odvolacie konanie	24	62	44
Neudelený azyl – Prvostupňové konanie	2283	939	1835
Odvolacie konanie	376	290	513
Miera udelených azylov – Prvostupňové konanie	7%	12.4%	3%
Odvolacie konanie	5.4%	15.2%	10.3%
Súčet miery udelených azylov a dop. ochr. - 1st. k.	48.4%	72.5%	62.2%
Odvolacie konanie	11.1%	30.1%	17.4%

Päť najfrekvencovanejších krajín pôvodu v roku 2007

Žiadosti o azyl	Udelený azyl	Udelená dop. ochrana
1. Ruská Federácia (9238)	1. Ruská Federácia (104)	1. Ruská Federácia (2834)
2. Bielorusko (83)	2. Irak (5)	2. Irak (18)
3. Pakistan (61)	3. Bielorusko (3)	3. Srí Lanka (9)
4. Srí Lanka (57)	4. Arménsko (1)	4. Turecko (4)
5. Ukrajina (55)	5. Kamerun (1)	5. Bez štátnej príslušnosti (2)

Rumunsko

Počet žiadostí o azyl v rokoch 2005 -2007

Postavenie	2005	2006	2007
Žiadosti o azyl	594	460	659
Udelený azyl	54	51	143
Udelená doplnková ochrana	14	10	17
Neudelený azyl	416	283	391
Miera udelených azylov	11.2%	14.8%	26%
Súčet miery udelených azylov a udelenej doplnkovej ochrany	14%	17.7%	29%

Päť najfrekvencovanejších krajín pôvodu v roku 2007

Žiadosti o azyl	Udelený azyl	Udelená dop. ochrana
1. Irak (283)	1. Irak (113)	1. Irak (6)
2. Srbsko–Čierna Hora(186)	2. Somálsko (18)	2. Turecko (4)
3. Turecko (45)	3. Jordánsko (6)	3. Somálsko (3)
4. Somálsko (32)	4. Turecko (5)	4. Okupované územie Pal. (2)
5. Čína (32)	5. Afganistan (2)	5. Kamerun (1)

Slovensko

Počet žiadostí o azyl v rokoch 2005 -2007

Postavenie	2005	2006	2007
Žiadosti o azyl	3549	2871	2643
Udelený azyl	25	8	14
Udelená doplnková ochrana	-	-	82
Neudelený azyl	812	878	1177
Miera udelených azylov	3%	0.9%	1.1%
Súčet miery udelených azylov a udelenej doplnkovej ochrany	3%	0.9%	7.5%

Päť najfrekvencovanejších krajín pôvodu v roku 2007

Žiadosti o azyl	Udelený azyl	Udelená dop. ochrana
1. Pakistan (650)	1. Kuba (3)	1. Irak (42)
2. India (619)	2. Irán (3)	2. Sýria (11)
3. Ruská Federácia (307)	3. Sýria (2)	3. Somálsko (9)
4. Moldavsko (208)	4. Ukrajina (1)	4. Afganistan (6)
5. Gruzínsko (134)	5. Sudán (1)	5. Arménsko (5)

Slovinsko

Počet žiadostí o azyl v rokoch 2005 -2007

Postavenie	2005	2006	2007
Žiadosti o azyl	1834	518	425
Udelený azyl	14	1	2
Udelená doplnková ochrana	12	8	7
Neudelený azyl	702	553	316
Miera udelených azylov	1.9%	0.2%	0.6%
Súčet miery udelených azylov a udelenej doplnkovej ochrany	3.6%	1.6%	2.8%

Päť najfrekvencovanejších krajín pôvodu v roku 2007

Žiadosti o azyl	Udelený azyl	Udelená dop. ochrana
1. Srbsko–Čierna Hora(237)	Dem. Rep. Kongo (2)	1. Srbsko–Čierna Hora (5)
2. Turecko (38)	-	2. Albánsko (1)
3. Bosna Hercegovina (22)	-	3. Afganistan (1)
4. Albánsko (21)	-	-
5. Macedónsko (20)	-	-

Odlúčené detí v roku 2007

Žiadosti o azyl podané odlúčenými deťmi		
	2007	% zo všetkých žiadostí o azyl
Bulharsko	23	2.3%
Maďarsko	73	2.1%
Poľsko	246	2.4%
Rumunsko	30	4.5%
Slovensko	154	5.8%
Slovinsko	27	6.3%
súčet	553	3%

Legend:
■ Odlúčené deti
■ Celkový počet žiadostí o azyl

Vyššie uvedené čísla sú zahrnuté v tabuľke Azylové trendy v krajinách strednej Európy v rokoch 2005 - 2007

Ženy žiadateľky o azyl v roku 2007

Žiadosti o azyl podané ženami		
	2007	% zo všetkých žiadostí o azyl
Bulharsko	98	10%
Maďarsko	650	19%
Poľsko	4725	47%
Rumunsko	Nedostupné	
Slovensko	247	9.3%
Slovinsko	82	19.3%
súčet	5802	31.8%

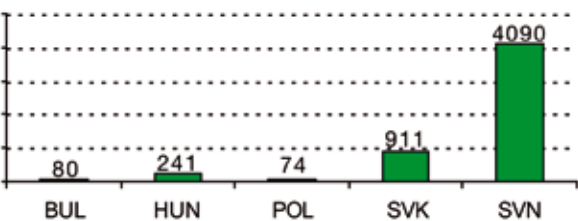

Legend:
■ Ženy žiadateľky o azyl
■ Celkový počet žiadostí o azyl

Vyššie uvedené čísla sú zahrnuté v tabuľke Azylové trendy v krajinách strednej Európy v rokoch 2005 - 2007

Osoby bez štátnej príslušnosti v roku 2007

Celková počet osôb nez štátnej príslušnosti v strednej Európe	
	2007
Bulharsko	80
Maďarsko	241
Poľsko	74
Rumunsko	Nedostupné
Slovensko	911
Slovinsko	4090
súčet	5322

LEGEND

- country boundaries
- major roads and highways
- EU external border entry point
- Schengen external border entry point
- EU internal border entry point
- EU sea border entry point
- ◆ international airports
- country capitals
- other towns and villages
- Ⓜ UNHCR office
- Ⓜ Border Guard / Police Detention Centre
- Ⓜ Detention Centre
- Ⓜ Accommodation Centre
- Ⓜ Integration Centre
- Ⓜ Entry Facility / Reception Centre
- Ⓜ Separated Children Centre
- Ⓜ Open Shelter
- Ⓜ Government office linked to RSD (Migration office)
- Ⓜ Government / Police Office for border management and aliens policing
- Ⓜ Court of Law
- Ⓜ Quasi-tribunal
- Ⓜ Refugee Social Clinic
- Ⓜ Refugee Assisting NGO (Non-legal services)
- Ⓜ Refugee Law Clinic
- Ⓜ Refugee Assisting NGO (Legal services)
- Ⓜ Main point of entry in the country